

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

1990

ΙΟΥΝΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 10

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ

Κατά τή συζήτηση τῶν τροποποιήσεων καί προσθηκῶν στὸν Ὀργανισμὸ πού ἐγίνε στὴν Α΄ Τακτικὴ Συνέλευση τοῦ 1990, ἔξι ἐταῖροι ἀπὸ τοὺς 107 πού ψήφισαν ἐξέφρασαν ἀρνητικὴ γνώμη στὴν πρόταση τοῦ Συμβουλίου νὰ προστεθεῖ στὸ ἄρθρο 25 παράγραφος, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία δὲν ἀνατίθεται σὲ κανέναν ἢ διενέργεια νέας ἀνασκαφῆς ἂν δὲν παραδοθεῖ τὸ χειρόγραφο τῆς δημοσίευσης τῆς προηγούμενης πού τυχὸν ἔχει κάμει. Οἱ ἀρνητικὲς ψῆφοι στηρίχτηκαν μόνο στὴν ἄποψη πὼς τὸ Συμβούλιο μπορεῖ νὰ ἐνεργεῖ κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐγκεκριμένης πλέον προσθήκης τοῦ ἄρθρου 25 χωρὶς νὰ θιγεῖ ὁ Ὀργανισμὸς. Σὲ τοῦτο ἡ ἀπάντηση εἶναι εὐκόλη. Ἐνῶ τὸ Συμβούλιο μποροῦσε νὰ ἐνεργεῖ ἔτσι δὲν τὸ ἔκαμε ποτὲ γιὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους, κυριότερος ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι ἡ συναδελφικὴ καὶ φιλικὴ σχέση τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου μὲ τοὺς ἀνασκαφεῖς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀδυναμία ἀρνήσεως. Ποῦ μᾶς ὀδήγησε ὅμως ἡ τάση τῶν ἀνασκαφῶν γιὰ περισσότερες ἀνασκαφές καὶ ἡ ἀδυ-

ναμία του Συμβουλίου να τις σταματήσει; Στο άδιέξοδο, γιατί αν εξαιρέσουμε τις ανασκαφές των πρώτων περιόδων, της εποχής του Πιπτάκη, του Ευστρατιάδη, του Κουμανούδη και ακόμη μέρους της εποχής του Καββαδία οι οποίες έγιναν από πραγματική ανάγκη και με πρωτοβουλία του Συμβουλίου, οι άλλες έγιναν με πρωτοβουλία των ανασκαφέων. Δεν αποτελούν δηλαδή μέρος ενός γενικότερου μελετημένου σχεδίου έρευνας, όπως τις πρώτες περιόδους κατά τις οποίες αποκαλύφθηκαν τα μεγάλα κέντρα της ελληνικής αρχαιότητας, Αθήνα, ιερά της Αττικής, Επίδαυρος κλπ., αλλά είναι η ικανοποίηση τοπικιστικών ή προσωπικών τάσεων. Βεβαίως τα αποτελέσματα των νεωτέρων αυτών ανασκαφών είναι πολύτιμα για τη γνώση του αρχαίου κόσμου, ο τρόπος όμως που παρουσιάστηκαν μάς προσφέρει μικρό μόνο ποσοστό από αυτό που θέλουμε και δεν υπάρχει ούτε έλπιδα ούτε πιθανότητα ότι η επιστημονική έλλειψη θα αναπληρωθεί με την πρόπουσα δημοσίευση που θα φέρει σε πέρας κάποιος ήρωας. Γιατί χρειάζεται ήρωισμός και μεγάλο μέρος της ζωής ενός αρχαιολόγου για να δημοσιευθεί πλέον το Ασκληπιείο της Αθήνας ή της Επιδαύρου, τα εύρηματα του Σταματάκη στη Βοιωτία, οι ανασκαφές του Τσουντα στις Μυκήνες και στις Κυκλάδες, του Κεραμόπουλλου στη Μακεδονία, του Σωτηριάδη στον Μαραθώνα, του Αρβανιτόπουλου στη Θεσσαλία. Ο ήρωισμός αυτός δεν υπάρχει, κανείς δεν θέλει να ασχοληθεί με μια παλιά ανασκαφή, όλοι προτιμούν κάτι το νέο. Οι αιτήσεις είναι άθροες, κάθε αρχαιολόγος θέλει να κάμει ανασκαφή υπό την αιγίδα της Εταιρείας για πολλούς λόγους, ένας από τους οποίους είναι ότι η ανασκαφή είναι έργο εύκολο, φέρνει άμεση δημοσιότητα και δόξα στις έφημερίδες, τα λαϊκά περιοδικά σε θαυμάζουν και σε ύμνούν. Τώρα μάλιστα η αδηφάγος τηλεόραση παρα-

Το Ένημερωτικό Δελτίο της Αρχαιολογικής Έταιρείας εκδίδεται τον Απρίλιο, Ιούνιο, Οκτώβριο και Δεκέμβριο κάθε έτους με την επιμέλεια του Γενικού Γραμματέως.

© Η εν Αθήναις Αρχαιολογική Έταιρεία, Πανεπιστημίου 22, 106 72 Αθήναι

ISSN 1105-1205

καλεῖ γιὰ μιὰ ἐμφάνιση. Ἀντίθετα οἱ δημοσιεύσεις εἶναι πράγμα δύσκολο ὅταν δὲν εἶσαι παρασκευασμένος νὰ τὶς κάμεις. Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐξηγηθεῖ ὅτι ἡ δημοσίευση δὲν εἶναι κάτι ποὺ παρασκευάζεται μετὰ τὴν ἀνασκαφὴ ἀλλὰ ἀναγκαίως πρὶν καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς. Τὸ ὑλικὸ μέρος, ἀποκάλυψη μνημείων καὶ συντήρησή τους, καθαρισμὸς καὶ συγκόλληση τῆς κεραμεικῆς καὶ τῶν γλυπτῶν, πρέπει νὰ γίνονται ταυτόχρονα μὲ τὴ διεξαγωγή τῆς ἀνασκαφῆς. Ἡ προετοιμασία τῆς δημοσίευσης πάλι γίνεται κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς· οἱ φωτογραφίες, τὰ σχέδια, τὰ μετρητικὰ στοιχεῖα, οἱ περιγραφές, οἱ κατάλογοι, ἡ συλλογὴ τῶν ἐπιστημονικῶν στοιχείων γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν εὐρημάτων πρέπει νὰ ὑπάρχουν πλήρη ὅταν κλείσει ἡ ἀνασκαφὴ. Καὶ τότε ὁ ἀρχαιολόγος μπορεῖ νὰ ἐργαστεῖ στὸ γραφεῖο κάνοντας τὴ σύνθεση τῆς ἐργασίας του καὶ μόνο λεπτομέρειες, ποὺ ἀναπόφευκτα παραμελεῖ κανεὶς, θὰ τοῦ χρειάζονται γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ δημοσίευση. Ἀντὶ αὐτοῦ πολλοὶ ζητοῦν μετὰ τὴ λήξη τῆς ἀνασκαφῆς νέα ἔρευνα γιὰ νὰ διευκρινίσουν, ὅπως λένε, σημεία τὰ ὁποῖα τόσα χρόνια παραμέλησαν ἢ ζητοῦν πιστώσεις γιὰ τὴ φωτογράφιση καὶ σχεδίαση τῶν εὐρημάτων καὶ τῶν μνημείων ἢ ἀκόμη γιὰ τὴν πληρωμὴ βοηθῶν ποὺ θὰ συντάξουν καταλόγους ἢ μέρη τῆς δημοσίευσης. Αὐτὰ φυσικὰ ἀπαιτοῦν χρήμα καὶ κυρίως χρόνο ὁ ὁποῖος, πάντοτε, εἶναι λιγότερος ἀπὸ ὅσο νομίζουμε. Πόσοι εἶχαν ἀναγγεῖλει τὴν πρόθεση προετοιμασίας μιᾶς δημοσίευσης ἀνασκαφῆς τους καὶ πόσοι πρόλαβαν νὰ τὴν ἐμφανίσουν; Αὐτὰ ποὺ λέγονται ἀφοροῦν βέβαια τὶς συστηματικὲς ἀνασκαφὲς ποὺ γίνονται ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία καὶ ὄχι τὶς λεγόμενες σωστικὲς ποὺ γίνονται παρὰ τὴ θέλησή μας καὶ σὲ ἀριθμὸ ποὺ φέρνει τὸν ἴλιγγο καὶ τὴν ἀπελπισία. Αὐτῶν τῶν ἀνασκαφῶν ἡ τύχη εἶναι γνωστὴ.

Τὸ Συμβούλιο τῆς Ἑταιρείας ἐπὶ τόσα χρόνια δὲν εἶχε ἀντιμετωπίσει τὸ μεγάλο πρόβλημα τῶν ἀνασκαφῶν της. Ὁ Γεώργιος Οἰκονόμος τὸ εἶχε ἐπισημάνει: «Ἡ ἀνασκαφὴ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἄνευ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας» (ΠΑΕ 1934, 25-26), διαπίστωση ποὺ ἐπανέλαβε ἔπειτα ἀπὸ μερικὰ χρόνια ἐντονότερα: «Αἱ ἀνασκαφαὶ δὲν εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς τῶν ἀρχαιολογικῶν ἰδρυμάτων [...] ὀφείλομεν νὰ προαγάγωμεν πάση θυσίᾳ τὰ ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα, διότι ἄνευ τούτων οὐδεμίαν

ἀξίαν ἔχουσιν αἱ ἀνασκαφαί» (ΠΑΕ 1945-1947, 10-20). Οἱ διάδοχοι τοῦ Γ. Οἰκονόμου, ὅπως ἀποδείχτηκε, οὔτε τὶς ἀπόψεις ποὺ αὐτὸς δὲν πρόλαβε νὰ ἐφαρμόσει († 1951) ἀσπάστηκαν οὔτε χάλασαν τὸ χατήρι κανενός. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, γιὰ τὰ νεώτερα χρόνια, ὅτι ἂν ἐξαιρεθοῦν λίγοι ποὺ ἔδωσαν ὑποδειγματικὲς δημοσιεύσεις, μνημονεύω μόνο τὸν Γ. Μυλωνᾶ, οἱ ἄλλοι περιορίστηκαν στὶς ἐτήσιες ἐκθέσεις τῶν ΠΑΕ, σύντομες καὶ πολλὲς φορές ἐλλιπεῖς. Ἄρκετοὶ ἔκαμαν ἀνασκαφὲς μέχρι τοῦ θανάτου τους σὲ μεγάλη ἡλικία καὶ ἄλλων τὶς διέκοψε ὁ θάνατος πρόωρα. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀνασκαφὲς δὲν πρόκειται νὰ δημοσιευτοῦν καὶ οἱ λόγοι εἶναι πολλοί: πρῶτα πρῶτα λείπει ἡ μαρτυρία ἐκείνου ποὺ τὶς παρακολούθησε καὶ εἶχε ἄμεση γνώση τῶν συνθηκῶν διεξαγωγῆς τους καὶ εὕρεσης τῶν ἀρχαίων, τὶς ὁποῖες συνθήκες μόνος αὐτὸς μπορούσε νὰ ἐρμηνεύσει σωστά. Δεύτερον συνήθως χάνονται τὰ ἡμερολόγια τῆς ἀνασκαφῆς καὶ οἱ σημειώσεις τοῦ ἀνασκαφέως ἢ παραμένουν σὲ χέρια ἀδιάφορα καὶ ἀκατάλληλα ἀνθρώπων ποὺ τὰ κρατοῦν ζηλότυπα, γιὰτὶ πιστεύουν ὅτι τὰ χαρτιὰ αὐτὰ ἀντιπροσωπεύουν κάποιον θησαυρὸ ὁ ὁποῖος στὴν πραγματικότητα εἶναι ἄνθρακες. Γιὰ νὰ ἀποκτήσουν νόημα καὶ χρησιμότητα χρειάζεται ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος ποὺ θὰ τὰ μελετήσει, κάτι πολὺ δύσκολο νὰ βρεθεῖ, χρόνος πολὺς καὶ χρήματα ποὺ θὰ εὐκολύνουν νὰ μελέτη τὴν ὁποία πιστεύουμε ὅτι εἶχε ἤδη κάμει ὁ ἀνασκαφέας. Ἡ Ἑταιρεία δὲν διαθέτει ἀνασκαφικὰ ἔγγραφα παρὰ ἐλαχίστων μόνο παλαιῶν ἀρχαιολόγων. Οἱ δημοσιεύσεις τῶν ἀνασκαφῶν λοιπὸν θὰ βασιστοῦν γιὰ τὶς περισσότερες καὶ σὲ ὑποθέσεις, θὰ ἔχουν κενά, θὰ εἶναι ἐλλιπεῖς καὶ ἀτελεῖς καὶ ἡ ἐρμηνεία τῶν πραγμάτων δὲν θὰ εἶναι, σὲ πολλὰ σημεία, ἡ πρέπουσα.

Τρίτος λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ νέοι ἀποφεύγουν νὰ δημοσιεύουν παλαιῆς ἀνασκαφῆς εἶναι, ἄς τὸν χαρακτηρίσουμε, ὁ συναισθηματικός. Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ συνδεθεῖς ψυχικὰ μὲ τὴν ἀνασκαφὴ ποὺ ἔκαμε κάποιος ἄλλος καὶ νὰ τῆς δώσεις τὴ σφραγίδα σου. Μοιάζει ἡ ἀνάληψη τῆς δημοσίευσης παλιᾶς ἀνασκαφῆς μὲ τὸν γάμο μὲ τὴ φτωχὴ «ἐπίκληρο» ποὺ περιγράφει ὁ Ἀνδοκίδης (Περὶ τῶν μυστηρίων 117-119), ὁ ὁποῖος γάμος εἶναι ἀξιέπαινος, δὲν παύει ὅμως νὰ εἶναι ἐπαχθής, γιὰτὶ ἡ νύφη ἔχει περισσότερα χρέη ἀπὸ τὴν περιουσία της: «τὴν μὲν γὰρ φανεράν οὐσίαν

οὐδὲ δυοῖν ταλάντοις κατέλιπε, τὰ δὲ ὀφειλόμενα πλέον ἦν ἢ πέντε τάλαντα». Θὰ ξανακάμει ὁ νέος μελετητὴς τὸν δρόμο πού ἔκαμε ὁ ἀνασκαφέας, ὁ γάμος ὅμως θὰ εἶναι ἀναγκαστικός, πολὺ σύντομος καὶ ὄχι ἐκεῖνος πού θὰ ἤθελε. Ἡ νύφη, ἡ ἀνασκαφή, πέρασε τὴ νεότητά της μὲ κάποιον ἄλλο, τὸν πραγματικὸ ἀνασκαφέα, πού δὲν ὑπάρχει πλέον· ὁ μελετητὴς τακτοποιεῖ τὰ χρέη του ἀλλὰ ἀγνοεῖ πολλὰ ἀπὸ τὰ μυστικά της νύφης, δηλ. τῆς ἀνασκαφῆς, γιατί δὲν ἔζησε μαζί της ὅταν αὐτὴ γεννιόταν καὶ μεγάλωνε. Ἄς φανταστοῦμε τὸν Καββαδία († 1928) πού ἀπὸ τὸ 1881 ὡς τὸ 1927 δημιουργοῦσε τὴν Ἐπίδαυρο πού γνωρίζουμε σήμερα. Ὡς τὴν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς του, σύμφωνα μὲ διηγήσεις παλαιῶν ἀρχαιολόγων, ἐπέμενε νὰ ἐρευνᾷ ζώντας σὲ κόσμον φανταστικὸ ἐξ αἰτίας τοῦ γήρατος. Δὲν τοῦ ἦταν δυνατὸν νὰ ἀποχωριστεῖ κάτι πού θεωροῦσε ὡς δημιούργημά του, γιατί μὲ τὰ χρόνια γεννιέται δεσμὸς ἀνάμεσα στὸν ἀνασκαφέα καὶ τὴν ἀνασκαφή καὶ αὐτὸς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς λόγους πού πολλοὶ δὲν σταματοῦν ποτὲ οὔτε δίνουν τελικὲς δημοσιεύσεις ἂν καὶ τὸ ἀναγγέλλουν, ὅπως λ.χ. ὁ Βασίλειος Λεονάρδος, σοφότατος καὶ ἰκανότατος ἀρχαιολόγος, γιὰ τὴν ἀνασκαφή τοῦ Ἀμφιαρείου πού ἔκαμε ἀπὸ τὸ 1884 ἕως τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του 27 Ἰουνίου 1930, ἀπὸ ἀσθένεια πού ἐκδηλώθηκε στὸν τόπο ὅπου ἐπὶ δεκάδες καλοκαίρια εἶχε ἐργαστεῖ.

Γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ὁ καιρὸς, μὲ τὴν ἀρχαία ἔννοια τῆς λέξης, ἔχει περάσει ὡς πρὸς τὶς δημοσιεύσεις τῶν ἀνασκαφῶν, ὅπως καὶ γιὰ πολλὰ ἄλλα πράγματα. Ζοῦμε ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια μὲ τὴ δεύτερη ἢ ἀκόμη τὴν τρίτη γενιὰ τῶν δημοσιεύσεων. Μεγάλων κέντρων τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως τῆς Ὀλυμπίας καὶ τῶν Δελφῶν, εἶδαν ἤδη τὸ φῶς δεύτερες μεγάλες μελέτες τῶν μνημείων πού βρέθηκαν τὸν περασμένο αἰῶνα. Ὡριμοὶ σημερινοὶ ἀρχαιολόγοι πού γνωρίζουν τοὺς πρωτεργάτες τῶν μεγάλων αὐτῶν ἀνασκαφῶν μόνον ἀπὸ φωτογραφίες ξαναμελετοῦν τὰ μνημεῖα καὶ δίνουν νέες ἀπόψεις γιὰ τὸν ἀρχαῖο κόσμον καὶ τελικὲς μελέτες γιὰ τὴν τυπολογία τῶν μνημείων καὶ τὴ χρονολόγησή τους. Ἡ ἀνασκαφή τῆς Ἀγορᾶς λ.χ. ὡς νεώτερη, εἶχε τὴν τύχη νὰ ἀποκτήσει τὶς νέες αὐτὲς δημοσιεύσεις γρηγορότερα. Γιὰ τὶς ἀνασκαφὲς τῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς Ὑπηρεσίας, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες, πρέπει νὰ διανυθεῖ ἓνας μακρὸς, χρονικὰ, δρόμος γιὰ νὰ

φθάσουμε στο αποτέλεσμα αυτό που όλοι επιθυμούμε. Πρέπει να προηγηθεί, απαραίτητα, η πρώτη φάση της επιστημονικής εργασίας με την οποία θα δοθεί η αληθινή μορφή της ανασκαφής, χωρίς τις αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις που παρουσιάζονται, όπως άλλωστε είναι φυσικό, στις εκθέσεις των ΠΑΕ και ο πλήρης κατάλογος των εύρημάτων αποκατεστημένων και έρμηνευμένων. Ποιός θα δημοσιεύσει το 'Ασκληπιείο της 'Αθήνας που αποκάλυψε ο Στ. Α. Κουμανούδης το 1876; Μόλις τώρα, το 1989, έπειτα από 113 χρόνια, μικρό τμήμα των εύρημάτων της ανασκαφής αυτής, επιγραφές, είδαν από ξένο τη λεγόμενη τελική δημοσίευση. Για τα λοιπά εύρηματα θα άρκεστούμε σε πρόχειρες, άνισες και πολλές φορές επιπόλαιες, δημοσιεύσεις γιατί κανείς δεν θα θελήσει να καταπιαστεί μ' ένα έργο κουραστικό και άχρηστο. Ο καιρός πέρασε. "Ας μὴν ξεχνᾶμε ὅτι στὰ ΠΑΕ οἱ περισσότεροι ανασκαφείς μνημονεύουν ἀπλῶς μερικὰ εὐρήματά τους καὶ καλύπτουν μὲ τὴ σιωπὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὸν φόβο ὅτι εἶναι δυνατόν αὐτὰ νὰ δημοσιευτοῦν ἀπὸ ἄλλους χωρὶς τὴν ἄδειά τους. Λησμονοῦν ὅμως δύο πράγματα: ὅτι τὴν πραγματικὴ ἔρμηνεία τῶν εὐρημάτων μιᾶς ανασκαφῆς μπορεῖ νὰ τὴν κάμει μόνον ὁ ανασκαφέας καὶ ὅτι κι ἂν ἀκόμη δημοσιευτοῦν, πρόχειρα, ἀπὸ τρίτους κερδίζει καὶ ἡ ἐπιστῆμη καὶ ὁ ανασκαφέας. "Ὅσο περισσότερο συζητοῦνται τὰ θέματα τῆς ἐπιστῆμης τόσο εὐκολότερη γίνεται ἡ λύση τῶν προβλημάτων της.

Οἱ συστηματικὲς δημοσιεύσεις λοιπὸν πρέπει νὰ γίνονται γιατί δὲν εἶναι, ὅπως ὑποστηρίχτηκε σοβαρὰ στὴ Συνέλευση, προσθήκη μερικῶν σχεδίων ἀκόμη καὶ φωτογραφιῶν πέραν αὐτῶν ποὺ δόθηκαν στὰ ΠΑΕ, ἀλλὰ σύνθεση καὶ ἔρμηνεία τῶν ὅσων βρέθηκαν. Πρέπει μάλιστα νὰ γίνονται στὴν κατάλληλη ὥρα καὶ αὐτὴ ἡ ὥρα εἶναι ὅταν ἡ ανασκαφὴ εἶναι πρόσφατη, οἱ πνευματικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις τοῦ ανασκαφέως ἀκμαῖες καὶ οἱ ἐπιστημονικὲς ὑποχρεώσεις του περιορισμένες. Νέα ανασκαφὴ, χωρὶς νὰ δοθεῖ ἡ δημοσίευση τῆς παλαιᾶς, σημαίνει νέους ἐπιστημονικοὺς ἔρωτες ποὺ σβήνουν τοὺς παλαιούς...

"Ἄλλωστε ἂν δὲν πρόκειται νὰ γίνει ἡ δημοσίευση γιατί ζητεῖται φορτικὰ καὶ ἐκτελεῖται ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἡ ανασκαφὴ; Γιὰ νὰ ἀποκαλυφθοῦν φειδιακὰ ἔργα τὰ ὁποῖα δικαιολογημένα θὰ ἀποτελοῦσαν αὐτοσκοπὸ; "Ὅχι βέβαια. Προστίθενται ἀπλῶς με-

ρικά έρείπια πού χάνουν τὸ νόημά τους μόλις ἀφαιρεθεῖ τὸ χῶμα πού τὰ σκεπάζει.

Προβάλλεται ἀπὸ πολλοὺς τὸ ἐπιχείρημα ὅτι πρέπει πρῶτα νὰ τελειώσει ἡ ἀνασκαφή γιὰ νὰ εἶναι τὰ συμπεράσματα πλήρη καὶ ὀρθὰ καὶ ἡ δημοσίευση δυνατὴ. Εἶναι μία λανθασμένη ἀποψη, γιατί ποτέ δὲν τελειώνει καμιὰ ἀνασκαφή, ἐκτὸς ἂν πρόκειται γιὰ νεκροταφεῖο ἢ μεμονωμένο μνημεῖο. Ἐνα ἱερὸ λ.χ. μπορεῖ νὰ ἐρευνᾶται ἐπὶ δεκάδες ἐτῶν καὶ ἡ ἔρευνα νὰ μὴ φθάσει ποτέ στοῦ τέρμα της. Δὲν εἶναι ὀρθότερο νὰ διακοπεῖ καὶ νὰ δοθεῖ ἐγκαίρως, ἀπὸ βιολογικὴ ἀποψη, ἡ δημοσίευση τῶν ὄσων ἐρευνηθήκαν; Τὰ ὑπόλοιπα ἢ θὰ τὰ συνεχίσουμε πάλι ἐμεῖς ἢ οἱ διάδοχοί μας.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου λοιπὸν ὅταν πρότεινε τὴν προσθήκη στοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Ὁργανισμοῦ ἦταν τούτη: νὰ πειστοῦν οἱ ἀνασκαφεῖς νὰ δώσουν τίς δημοσιεύσεις τῶν ἀνασκαφῶν τους, ὅπως ἔχουν ὑποχρέωση, ἐγκαίρως καὶ ὅσο ἔχουν αὐτὴ τὴν ἰκανότητα. Δὲν πρέπει οἱ ἐταῖροι νὰ λησμονοῦν, κυρίως οἱ ἀρχαιολόγοι ἐταῖροι, ὅτι ἡ προσθήκη αὐτὴ ἰσχύει πρῶτα πρῶτα γιὰ τοὺς Συμβούλους τῆς Ἑταιρείας. Ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς κάμουν ἀνασκαφές ἢ τίς τελείωσαν δὲν θὰ μπορέσουν νὰ ἐπιχειρήσουν ἄλλη νέα ἀνασκαφή, ἂν δὲν ἀποδώσουν αὐτὰ πού χρεωστοῦν στὴν Ἑταιρεία καὶ τὴν ἐλληνικὴ ἐπιστήμη. Ἡ καινοτομία λοιπὸν τοῦ Ὁργανισμοῦ πού δέχτηκαν οἱ ἐταῖροι ἀποβλέπει ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο στὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης. Ὅποιος ἔχει διάφορη γνώμη δὲν ἔχει παρὰ νὰ μελετήσῃ τὸν κατάλογο τῶν ἀνασκαφῶν πού διεξήγαγαν οἱ Ἕλληνες πρόδρομοί του καὶ νὰ ἀπαντήσῃ στὰ ἐρωτήματα: γιατί δὲν ἔγιναν οἱ δημοσιεύσεις ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς τοῦ παρελθόντος ἀκόμη καὶ τοῦ πολὺ προσφάτου καὶ ἂν αὐτοί, οἱ σημερινοὶ ἀρχαιολόγοι, ἔχουν ἀποδώσει τὰ ἐπιστημονικὰ χρέη τους καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ δημιουργήσουν νέα.

Καὶ μιὰ τελευταία διαπίστωση πού προκύπτει ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ ἔργου τῶν ἀρχαιολόγων: ἂν δὲν εἶσαι ἰκανὸς νὰ παρουσιάσεις ὅπως πρέπει μιὰ ἀνασκαφή, εἶσαι ἀκόμη λιγότερο ἰκανὸς γιὰ δύο, τρεῖς ἢ καὶ περισσότερες.

Α' ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ 1990

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Στην 'Αθήνα σήμερα, ημέρα Σάββατο, 12 Μαΐου του 1990 και ώρα 9.30' συγκεντρώθηκαν στη μεγάλη αίθουσα του μεγάρου τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, Πανεπιστημίου 22, ἀπὸ τοὺς ἐταίρους τῆς ὅσοι ἀκολουθοῦν:

331) Βασίλειος Χ. Πετράκος, 276) 'Ασπασία Ντίνα, 109) 'Ελένη Θεοχαράκη, 384) Κωνσταντῖνος Συριόπουλος, 319) Νικόλαος Παπαχατζῆς, 194) Παῦλος Λαζαρίδης, 57) Μαρία Παντελίδου Γκόφα, —) Νικόλαος Χολέβας, 371) Δέσποινα Σκορδᾶ, 355) 'Ιωάννης Σακελλαράκης, 208) Νικόλαος Βέλτσος Λούβαρης, 264) Μαρία Μπρούσκαρη, 290) Μενέλαος Παλλάντιος, 58) Δημήτριος Γκόφας, 12) Κορνηλία 'Αξιώτη, 378) Γεώργιος Σταϊνχάουερ, 92) Ροδονίκη 'Ετζέογλου, 202) 'Αγγελική Λεμπέση, 100) 'Ηὼς Ζερβουδάκη, 218) Μανούσος Μανούσακας, 365) Παναγιώτης Σιμωντᾶς, 330) Νικόλαος Περαντινός, 425) Κωνσταντῖνος Φωτίου, —) Γεώργιος Δρακόπουλος, 156) 'Αγγελική Κόκκου, 310) Μιχαήλ Παπαμιχαήλ, 107) Πέτρος Θέμελης, 213) 'Αλέξανδρος Μαζαράκης Αϊνιάν, 260) Χαράλαμπος Μπούρας, 78) Γεώργιος Δεσπίνης, 291) Δημήτριος Πάλλας, 170) 'Ελένη Κούκκου, 8) 'Αγγελική 'Ανδρειωμένου, 241) Μάριος Μοδιάνο, 221) Λίλα Μαραγκοῦ, 155) Σπυρίδων Κοκκολιάδης, 104) 'Αντώνιος Ζώης, 151) Δημήτριος Κισχύρας, 434) 'Ιωάννα Χατζημιχαήλ, 307) 'Αγγελος Παπαϊωάννου, 446) 'Αρτεμις 'Ωνάσογλου, —) Παναγιώτης Δημάκης, 152) Μίνως Κοκολάκης, 19) Δικαῖος Βαγιακάκος, 433) 'Αθανάσιος Χατζηκακίδης, 244) Καλλιόπη Μουσιοπούλου Παπαθανάση, 139) Αὐρήλιος Καρανίκος, 193) Θάλεια Λαζαρίδου, 337) Μαρία Πιπιλῆ, 207) 'Αλεξάνδρα Λοῖζου, 177) 'Αννα Κουτρούμπα Παπαμιχαήλ, 289) Λυδία Παλαιοκρασσᾶ, 56) Νικόλαος Γκιολές, 132) Σπυρίδων Κανίνιας, 158) 'Αθανάσιος Κομίνης, 358) Μιχαήλ Σακελλαρίου, 167) Μιχαήλ Κοσμόπουλος, 357) 'Αγνή Σακελλαρίου, 178) Δημήτριος Κουτρούμπας, 122) Αἰμιλία Καλλιγᾶ Γερουλάνου, 426) Μαρία Χαιρέτη, 445) 'Αγγελος Χωρέμης, 62) Τάσος Γριτσόπουλος, 229) Χριστίνα Μελισσηνοῦ, 262) Νικόλαος Μπουφίδης, 60) Νίκη Γουλανδρῆ, —) Δημήτριος Κοζομπόλης, —) Δημοσθένης Ζιρώ, 76) Λάζαρος Δεριζιώτης, 424) 'Αλέξανδρος Φωτιάδης, 126) 'Αθηνᾶ Καλογεροπούλου, 192) 'Ανδρέας Λαζαρῆς, 311) Παντελῆς Παπαμιχαήλ, 313) Ροζαλίνδη Παπαντωνίου, 402) 'Αλίχη Τριάντη, 277) Χρῖστος Ντούμας, 273) Αἰκατερίνη Νίνου,

409) Γεώργιος Τσεκούρας, 234) Νικόλαος Μίκας, 74) "Αγγελος Δεληβορριάς, 110) Μαρία Θεοχάρη Στ., 75) Κωνσταντίνα Δελμούζου Πέππα, 316) 'Ιωάννης Παπαποστόλου, 125) Πέτρος Καλλιγιάς, 172) 'Ελένη Κουνουπιώτου Μανωλέσου, 89) 'Ελένη Δωρή Δεληγιάννη, 42) Λέανδρος Βρανούσης, 397) Μενέλαος Τουρτόγλου, 31) "Αγγελος Βλάχος, 296) Νικόλαος Πανταζόπουλος, 99) Φωτεινή Ζαφειροπούλου Παπαδοπούλου, 98) Νικόλαος Ζαφειρόπουλος, 329) Εύαγγελος Πεντάζος, —) Γιάννος Λώλος, 240) Εύθυμία Μιχαηλίδου Νουάρου, 284) Μάντω Οικονομίδου, 198) Βασίλειος Λαμπρινουδάκης, 11) Γεώργιος 'Αντουράκης, 314) Κωνσταντίνος Παπαπάνος, 84) Γεώργιος Δοντάς, —) Θεανώ Χατζηδάκη, 228) Μαρία Μαυρομαμάτη, 59) Αικατερίνη Γουλανδρή (δὲν ἐψήφισε), 196) "Αννα Λαιμοῦ, 379) 'Αλκμήνη Σταυρίδου, 50) Παῦλος Γεωργίου, 320) 'Ιωάννης Παπαχριστοδούλου, 120) 'Ιωάννης Καλλέρης.

Συγκεντρώθηκαν συνολικῶς 108 ἑταῖροι γιὰ νὰ ἐκλέξουν, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 31 τοῦ 'Οργανισμοῦ τῆς 'Εταιρείας, τὸ Προεδρεῖο τῆς Συνέλευσης, τὴν πενταμελῆ 'Ελεγκτικὴ 'Επιτροπεία τῆς χρήσης 1990, νὰ ἀκούσουν ἀπὸ τὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Εταιρείας τὴν ἔκθεση τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1989 καὶ ἀπὸ τὴν 'Ελεγκτικὴ 'Επιτροπεία τὴν ἔκθεσή της γιὰ τὴ χρήση τοῦ ἔτους 1989.

'Ο Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς 'Εταιρείας Γεώργιος Σ. Δοντάς κήρυξε τὴν ἑναρξὴ τῆς συνεδρίας καὶ κάλεσε τοὺς συγκεντρωμένους ἑταίρους νὰ ἐκλέξουν, μὲ φανερὴ ψηφοφορία, Πρόεδρο καὶ Γραμματέα τῆς Συνέλευσης, καθὼς καὶ τοὺς ἀναπληρωτές τους.

'Εκλέχτηκαν Πρόεδρος ὁ Σπυρίδων Κανίνιας, Α' Γραμματεὺς ἡ Μαρία Παντελίδου Γκόφα, Ἀντιπρόεδρος ὁ Σπυρίδων Κοκκολιάδης καὶ Β' Γραμματεὺς ἡ Ἀσπασία Ντίνα.

'Ο Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εὐχαρίστησε τοὺς ἑταίρους γιὰ τὴν ἐκλογὴ του καὶ τοὺς κάλεσε νὰ ἐκλέξουν, μὲ μυστικὴ ψηφοφορία, τὴν πενταμελῆ 'Ελεγκτικὴ 'Επιτροπεία τῆς χρήσης 1990. Ἀφοῦ ὀρίστηκαν ὡς ψηφολέκτες ἡ "Αννα Λαιμοῦ καὶ ὁ 'Αλέξανδρος Μαζαράκης Αἰνιὰν κλήθηκαν καὶ ψήφισαν 107 ἑταῖροι. Μετὰ τὴ διαλογὴ τῶν ψήφων ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης ἀνακοίνωσε ὅτι προτάθηκαν ὡς μέλη τῆς 'Ελεγκτικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ 'Επιτροπείας οἱ ἀκόλουθοι:

Σπύρος Βασιλείου	μὲ ψήφους 99
Τάσος Γριτσόπουλος	μὲ ψήφους 99
'Ιορδάνης Δημακόπουλος	μὲ ψήφους 99
Πάντος Πάντος	μὲ ψήφους 100
Γεώργιος Σταϊνχάουερ	μὲ ψήφους 103

Παῦλος Λαζαρίδης	μέ ψήφους	2
Μίνως Κοκολάκης	μέ ψῆφο	1
Μαρία Παντελίδου Γκόφα	μέ ψῆφο	1
Ἡὼς Ζερβουδάκη	μέ ψήφους	2
Ἑλένη Κούκκου	μέ ψῆφο	1
Σπυρίδων Κανίνιας	μέ ψῆφο	1
Γεώργιος Τσεκούρας	μέ ψῆφο	1
Εὐάγγελος Πεντάζος	μέ ψῆφο	1
Δημήτριος Πάλλας	μέ ψῆφο	1
Νίκη Γουλανδρῆ	μέ ψήφους	2
Ἀγγελικὴ Ἀνδρειωμένου	μέ ψῆφο	1

Κατὰ τὴ διαλογὴ τῶν ψηφοδελτίων βρέθηκαν 107 φάκελοι καὶ 106 ψηφοδέλτια. Ἐνας φάκελος ἦταν κενός.

Ἀπὸ τοὺς ἀναφερόμενους ἐκλέχτηκαν ὡς μέλη τῆς Ἐλεγκτικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ Ἐπιτροπείας γιὰ τὸ ἔτος 1990 οἱ ἐξῆς: Σπύρος Βασιλείου, Γάσος Γριτσόπουλος, Ἰορδάνης Δημακόπουλος, Πάντος Πάντος καὶ Γεώργιος Σταϊνχάουερ.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴ τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπείας ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης κάλεσε τὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας νὰ ἐκθέσει τὰ πεπραγμένα τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸ 1989.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς ἀνέβηκε στὸ βῆμα καὶ διάβασε τὴν ἔκθεση τῶν πεπραγμένων τοῦ 1989, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς:

*Κύριε Πρόεδρε,
κυρίες καὶ κύριοι ἑταῖροι,*

Ἡ σημερινὴ δεύτερη λογοδοσία τοῦ Συμβουλίου ἀφορᾷ ὁλόκληρο τὸ 1989 τὸ ὁποῖο, ἀντίθετα ἀπὸ τὸ 1988, ἦταν ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὶς ἀνωμαλίες τοῦ παρελθόντος. Γιὰ ὅ,τι ἔγινε ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅ,τι δὲν ἔγινε ὑπεύθυνο εἶναι τὸ σημερινὸ Συμβούλιο τοῦ ὁποίου τὴ δραστηριότητα, τὶς πράξεις καὶ τὶς ἀποφάσεις θὰ σᾶς ἀναφέρω συνοπτικά.

Τὸ 1989 τὸ Συμβούλιο συνεδρίασε 20 φορές καὶ ἐφρόντισε νὰ μὴ διακόψουν οἱ ὑπηρεσίες τῆς Ἐταιρείας τὴ λειτουργία τους κατὰ τὸ καλοκαίρι πλὴν τῆς Βιβλιοθήκης ἡ ὁποία, ὅπως συμβαίνει καὶ μετὰ τὶς Βιβλιοθήκες τῶν Ξένων Σχολῶν, παραμένει κλειστὴ τὸν Αὐγούστο χάριν τῆς ἀδείας τῶν ὑπαλλήλων τῆς ποὺ ἐργάζονται συνεχῶς τοὺς ὑπόλοιπους μῆνες τοῦ χρόνου.

Κατὰ τὸ 1989 πέθαναν, ὅσο τουλάχιστον γνωρίζουμε, ἕνδεκα τακτικοὶ ἑταῖροι, ἓνας ἐπίτιμος Ἀντιπρόεδρος, δύο ἐπίτιμοι Σύμβουλοι καὶ ἐκλέχθησαν τρεῖς τακτικοὶ ἑταῖροι, ἓνας ἐπίτιμος Ἀντιπρόεδρος, δέκα ἐπίτιμοι Σύμβουλοι, ὀκτὼ ἐπίτιμοι ἑταῖροι καὶ ἓνας ἀντεπιστέλλων. Δὲν ἐκλέχθησαν περισσότεροι τακτικοὶ ἑταῖροι γιὰ λόγους τεχνικούς. Μὲ ἀπόφασή του τὸ Συμβούλιο ὄρισε ὅτι ἡ ἐξέταση τῶν αἰτήσεων ὑποψηφίων ἑταίρων θὰ γίνεται σὲ ὀλομέλεια ἢ ὁποῖα δὲν ἐπιτεύχθηκε κατὰ τὸν Ὀκτώβριο ὅταν κρίνονται οἱ ὑποψηφιότητες.

Πρῶτο καὶ μόνιμο μέλημα τοῦ Συμβουλίου ὑπῆρξε ἡ φροντίδα τῆς ἀκίνητης περιουσίας. Ἡ διαδικασία ἀποζημίωσης γιὰ τὴν κατάληψη μέρους τῶν οἰκοπέδων τῆς λεωφόρου Συγγροῦ χάρη στὸ ἐνδιαφέρον καὶ τίς ἐνέργειες τοῦ ἑταίρου κ. Κοκκολιάδη προχώρησε σημαντικά· συντάχθηκε ἀπὸ τίς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες ἡ πράξη ἀναλογισμοῦ, ὑποβλήθηκαν ἐνστάσεις ἐναντίον τῆς καὶ περιμένουμε τὴν ἐκδίκασή τους γιὰ νὰ ἐκδοθεῖ ἐκ μέρους τοῦ νομάρχου ἡ ἀπόφαση ποὺ κυρώνει τὴν πράξη ἀναλογισμοῦ. Τὸ ἐπόμενο βῆμα θὰ εἶναι ὁ καθορισμὸς ἀπὸ τὸν Πρόεδρο Πρωτοδικῶν τῆς προσωρινῆς τιμῆς μονάδος ἀποζημιώσεως ἢ ὁποῖα θὰ καταβληθεῖ στὴν Ἑταιρεία ἀπὸ τοὺς ὑποχρέους, τοὺς περιοίκους ἰδιῶτες καὶ τὸ Δημόσιο. Μὲ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς διαδικασίας αὐτῆς θὰ ἀποκτήσουν τὰ οἰκόπεδα τῆς ὁδοῦ Συγγροῦ τὴν πραγματικὴ τους ἀξία. Εἴμαστε λοιπὸν εὐχαριστημένοι γιὰτι παρὰ τίς προθεσμίες ποὺ ὀρίζονται γιὰ κάθε φάση τῆς χρονοβόρας διαδικασίας διεκδίκησης αὐτοῦ ποὺ μᾶς ἀνήκει διανύσαμε μεγάλο μέρος τοῦ δρόμου ποὺ θὰ ὀδηγήσει τὴν Ἑταιρεία ὀριστικὰ στὴν οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία.

Ὅπως θὰ διαπιστώσετε ἀπὸ τὴν ἔκθεση τῆς Ἑλεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ μέριμνα γιὰ τὴ χρηματικὴ περιουσία τῆς Ἑταιρείας δὲν ἦταν μικρότερη. Ἀφ' ἑνὸς ἀποφύγαμε κάθε περιττὴ ἢ μὴ ἀναγκαία δαπάνη, ἀφ' ἑτέρου προσπαθήσαμε νὰ αὐξήσουμε στὸ ἔπακρον τὰ εἰσοδήματα ἀπὸ καταθέσεις ἢ κινητὲς ἀξίες.

Οἱ δαπάνες τίς ὁποῖες κάναμε, πάντοτε μέσα στὰ ὅρια τοῦ προϋπολογισμοῦ, εἶναι ἐκεῖνες ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας. Ἀνασκαφές, πλουτισμὸς τῆς Βιβλιοθήκης, ἐκδόσεις. Τὰ οἰκοδομικὰ ἔργα, γιὰ τὰ ὁποῖα δαπανήθηκαν σημαντικὰ ποσά, ἀπέβλεψαν στοὺς ἴδιους σκοποὺς. Δημιουργία χώρου γιὰ τὴν ἀποθήκευση βιβλίων, γραφεῖα γιὰ τὴν Ὑπηρεσία Δημοσιευμάτων, ἐπέκταση τοῦ Ἀρχείου καὶ προετοιμασία γιὰ τὴν αὐ-

ξηση τῆς Βιβλιοθήκης.

Ὁ συνεχῆς ἔλεγχος τῆς διαχείρισης τῆς Ἑταιρείας γίνεται ἀπὸ τὸ Σῶμα τῶν Ὀρκωτῶν Λογιστῶν, ὅπως καὶ κατὰ τὸ δεύτερο ἐξάμηνο τοῦ 1988. Ἐδῶ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι οἱ ἐλεγκτὲς τοῦ Δημοσίου δὲν περάτωσαν τὸν ἔλεγχο ποὺ τοὺς εἶχε ἀνατεθεῖ ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν διότι ἀπὸ μακροῦ χρόνου τὸν ἔχουν ἐγκαταλείψει γιὰ χάρη ἄλλων πλέον ἐπείγοντων καθηκόντων. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν ὀρθὴ ἡ ἐνέργεια τοῦ Συμβουλίου νὰ ἀναθέσει τὸν ἔλεγχο τῆς χρήσης 1987 στοὺς Ὀρκωτοὺς Λογιστὲς τῶν ὁποίων τὰ πορίσματα σᾶς εἶχα ἀνακοινώσει πέρυσι.

Συνεχῆ φροντίδα ἔδειξε τὸ Συμβούλιο ὡς πρὸς τὴν ἀναπροσαρμογὴ τῶν μισθωμάτων τῶν ἀκινήτων τῆς Ἑταιρείας. Μὲ σύντονες προσπάθειες τοῦ δικηγόρου κ. Νικολάου Λούβαρη αὐξήθηκαν σὲ ικανοποιητικὸ βαθμὸ. Τρία μισθώματα στὸ διπλάσιο, ἓνα κατὰ 75%, ἓνα κατὰ 40%, μία νέα μίσθωση στὸ διπλάσιο τῆς παλαιᾶς καὶ γιὰ δύο μισθώματα ποὺ ἀπομένουν γίνονται διαπραγματεύσεις. Τὰ μισθώματα μόνον καλύπτουν ἓνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὶς δαπάνες λειτουργίας τῆς Ἑταιρείας.

Ἰδιαιτέρη μέριμνα ἀφιέρωσε ἡ Ἑταιρεία στὸ θέμα τῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης καὶ τῶν σχέσεων της μὲ τὶς ἐπιτροπὲς τῶν ἔργων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ. Μὲ ἀλλεπάλληλες συσκέψεις ἐκπροσώπων τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καθορίστηκαν οἱ ὅροι σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ γίνεται ἡ διαχείριση τῶν χρημάτων ποὺ διατίθενται ἀπὸ τὸ Δημόσιο μέσω τῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἀρχαιολογικῶν ἔργων. Ἐλπίζω ὅτι μὲ τὴ λύση ποὺ δόθηκε θὰ λείψουν οἱ αἰτιάσεις κατὰ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως γιὰ καθυστερήσεις οἱ ὁποῖες, ὅταν ὑπῆρχαν, σκοπὸ εἶχαν τὴν προάσπιση τῶν συμφερόντων τοῦ Δημοσίου καὶ τὴν προστασία τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Συμβουλίου.

Πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητὸ ὅτι οἱ ὑπηρεσίες τῆς Ἑταιρείας ἀφιερώνουν πολὺ χρόνο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἔργων τοῦ Δημοσίου. Δὲν δυσανασχετοῦμε γι' αὐτὸ διότι τὰ μνημεῖα ἀνήκουν σ' ὅλο τὸ ἔθνος καὶ ὄχι στὸ Κράτος ἢ στὴν Ἑταιρεία. Ἐὰν ὅμως ἡ Ἑταιρεία, τὸ προσωπικὸ της καὶ τὸ Συμβούλιο, ἐργάζεται ὁμαλὰ γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν ἔργων ποὺ γίνονται μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ εὐθύνη τοῦ Δημοσίου, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι ὑπηρετῆς προσώπων καὶ ὑφισταμένη οἰουδήποτε. Προσφέρουμε τὶς ὑπηρεσίες μας, ἀμισθί, χάριν τῶν ἐλληνικῶν μνημείων καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ θέτουμε ὡς προϋπόθεση τῆς συνεργασίας τὸν σεβασμὸ ὀρισμένων κανόνων ἀπὸ τὴν τήρηση τῶν ὁποίων δὲν μποροῦμε νὰ δεχτοῦμε

παρεκκλίσεις. Στη νομοθετική κατοχύρωση τῶν κανόνων αὐτῶν ἀποβλέπουν καὶ μερικές τροποποιήσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ ποὺ τέθηκαν στὴν κρίση σας.

Ἡ Ἐταιρεία συνεχίζοντας τὴ μακρότατη παράδοσή της ἐνίσχυσε χρηματικῶς συγγενῆ ἐθνικὰ ἰδρύματα γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τους, ὅπως τὸ Νομισματικὸ Μουσεῖο, τὴν Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία, τὴν Ἐταιρεία Λακωνικῶν Σπουδῶν, τὴν Ἐταιρεία Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τὸν Ἑλληνικὸ Ἐρυθρὸ Σταυρὸ. Ἦλθε ἀκόμη ἀρωγὸς σὲ ἀρκετοὺς ἀρχαιολόγους γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐξόδων τῆς σύνταξης ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων.

Καὶ ἐφ' ὅσον βρισκόμαστε ἀκόμη στὸν χῶρο τῶν οικονομικῶν θὰ σᾶς ἀναγγεῖλω δύο εὐχάριστες εἰδήσεις οἱ ὁποῖες ἀνήκουν στὸ 1990 ἀλλὰ τὸ Συμβούλιο κρίνει ὅτι πρέπει νὰ ἀνακοινωθοῦν ἀπὸ τώρα. Πρῶτη χρονολογικὰ εἶδηση εἶναι ὅτι ἡ κυρία Ὀλγα Λαγάκου, εἰς μνήμην τοῦ γιοῦ της Λεωνίδα Λαγάκου, βουλευτοῦ στὴ Βουλὴ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, δώρησε στὴν Ἐταιρεία ἀκίνητο σημαντικῆς ἀξίας ποὺ βρίσκεται στὴν Πλάκα, μετὰξὺ τῶν ὁδῶν Λυσίου καὶ Θρασυβούλου. Τὸ Συμβούλιο ἔκρινε πὼς ἡ ἀνακήρυξη τῆς κυρίας Λαγάκου καὶ τοῦ γιοῦ της ὡς εὐεργετῶν τῆς Ἐταιρείας ἦταν ἡ ἐλάχιστη ἀναγνώριση τῆς εὐεργεσίας. Ὅχι πολὺ ἀργότερα ἡ ἰσόβιος ἐταῖρος καὶ εὐεργέτης κυρία Ἐλπίς Μαντζώρου χάρισε στὴν Ἐταιρεία καὶ δεύτερο ἀκίνητο ποὺ βρίσκεται στὴν Ἀθήνα, στὴν ὁδὸ Ἀλκμάνος. Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια ὁ Στέφανος Ἀθανασίου Κουμανούδης ἀναρωτιόταν γιατί ἡ Ἐταιρεία δὲν προσεῖλκε δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα. Τὰ τελευταῖα χρόνια δὲν παραπονούμεθα, ὑπῆρξαν γενναῖες προσφορὲς ἐκ μέρους τῶν ἀειμνήστων Γενικῶν Γραμματέων Ἀναστασίου Ὀρλάνδου καὶ Γεωργίου Μυλωνᾶ, τώρα ἐκ μέρους τῆς κυρίας Ὀλγας Λαγάκου καὶ δύο φορές ἐκ μέρους τῆς κυρίας Ἐλπίδας Μαντζώρου. Οἱ δωρεὰς αὐτὲς δείχνουν τὴν ἐκτίμησή τους πρὸς τὸ ἐθνικὸ ἔργο τῆς Ἐταιρείας. Ἐλπίζουμε ὅτι τὰ παραδείγματα ποὺ μνημόνευσα θὰ παρακινήσουν καὶ ἄλλους νὰ βοηθήσουν τὰ ἐλληνικὰ μνημεῖα καὶ τὴν ἐλληνικὴ παράδοση.

Ἡ ἐνίσχυση τοῦ Κράτους πρὸς τὴν Ἐταιρεία ὑπῆρξε καὶ τὸ 1989 πενιχρή. Αἰτία ἦταν ἀφ' ἑνὸς ἡ διαδοχὴ τῶν Ὑπουργῶν, ἀφ' ἑτέρου ἡ δημόσια οικονομικὴ κατάσταση ἡ ὁποία διακηρύσσεται ὡς κακὴ, τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὰ μνημεῖα. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία ὅμως ἀντίθετα ἦλθε ἀρωγὸς τοῦ Κράτους καὶ προσέφερε στὸν Ἑλληνικὸ Ἐρυθρὸ Σταυρὸ σημαντικὸ ποσὸ γιὰ τὴν ἀγορὰ φαρμάκων γιὰ τὴ Ρουμανία καὶ ἐνίσχυσε ἀρχαιολόγους, ὅπως συνε-

χῶς κάνει, γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν μελετῶν τους. Οὐσιαστικὴ ἀκόμη δωρεὰ τῆς Ἑταιρείας πρὸς τὸ Κράτος εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου παροχῆς δωρεὰν τῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν πού ἐκδίδει σὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ὑπηρεσίας καὶ τοὺς πανεπιστημιακοὺς ἀρχαιολόγους. Δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα ἐκ μέρους ἐπισημονικοῦ σωματείου περίπτωση τόσων παροχῶν στὶς ὁποῖες πρέπει νὰ προστεθεῖ καὶ ἡ Βιβλιοθήκη μας ἡ ὁποία ἐξυπηρετεῖ ἀποκλειστικὰ φοιτητές, τοὺς διδασκάλους τους καὶ τὰ μέλη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Προσκεκλημένοι τοῦ Ἰδρύματος Πιερίδη πῆγαν τὸ περασμένο φθινόπωρο στὴν Κύπρο ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς. Ἐκεῖ, σὲ ἐπίσημη ἐκδήλωση, ὁ Πρόεδρος ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου παροχῆς ἐτησίως δύο διμῆνων ὑποτροφιῶν σὲ Κυπρίους ἀρχαιολόγους. Ἐλπίζουμε ὅτι σύντομα θὰ ὑποδεχτοῦμε τοὺς Κυπρίους συναδέλφους μας. Ἐξ ἄλλου τὸ Συμβούλιο ἐπεξεργάζεται πρόγραμμα εὐρύτερης δράσης στὴν Κύπρο, σὲ συνεννόηση καὶ συμφωνία μὲ τοὺς ἀρμοδίους τοῦ Κυπριακοῦ Κράτους.

Ἡ ἐπισκευὴ καὶ βελτίωση τοῦ μεγάρου τῆς Ἑταιρείας, ὅπως ἴσως εἶχατε πολλοὶ ἀπὸ σᾶς τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσετε, ἀποτέλεσε μία ἀπὸ τίς κυριότερες μέριμνες τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸ 1989. Πρῶτα πρῶτα ὁ προθάλαμος τοῦ πρώτου ὑπογείου μετατράπηκε σὲ αἴθουσα δεξιῶσεων ἔκτασης 224 τετραγωνικῶν μέτρων· τὰ ἐγκαταστάσιμα τῆς μάλιστα ἔγιναν στὶς 17 Ἰανουαρίου μὲ τὴν εὐκαιρία ἐκδήλωσης τοῦ Μουσείου Μπενάκη καὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ ἱδρυτοῦ του καὶ παλαιοῦ Προέδρου τῆς Ἑταιρείας Ἀντωνίου Μπενάκη. Μετατράπηκαν ἀκόμη δύο ἀχρηστευμένοι χῶροι τοῦ πρώτου ὑπογείου καὶ τὰ γεμάτα νερὸ καταφύγια τοῦ δευτέρου ὑπογείου σὲ φωτεινὲς καὶ κατάλληλες ἀποθήκες βιβλίων. Ἔτσι ἡ Ἑταιρεία ἀπέκτησε νέους χώρους 130 τετραγωνικῶν μέτρων ἐξοπλισμένους μὲ ράφια. Περαιτῶθηκε ἐπίσης ἡ ἐπισκευή, καὶ ὅπου χρειαζόταν ἡ ἀντικατάσταση, τοῦ συστήματος ἀποχέτευσης, ὕδρευσης καὶ θέρμανσης τοῦ μεγάρου καὶ ἔγινε ἐγκατάσταση συστήματος κλιματισμοῦ. Μετατράπηκε ἀκόμη ὁ ξενῶν τοῦ 4ου ὀρόφου σὲ γραφεῖα τῆς Ὑπηρεσίας Δημοσιευμάτων, στὰ παλαιὰ γραφεῖα τῆς ὁποίας ἐκτάθηκε ἀντιστοίχως τὸ ἀρχεῖο τῶν σχεδίων καὶ τῶν φωτογραφιῶν.

Ἀντικαταστάθηκε ἐπίσης μεγάλο μέρος τῆς ἠλεκτρικῆς ἐγκα-

τάστασης και έγιναν απαραίτητες εργασίες εκσυγχρονισμού του άνελκυστήρος ό όποιος έξυπηρετεί πλέον περισσότερους έπισκέπτες και με μεγαλύτερη ταχύτητα.

Τό διαμέρισμα τής όδοϋ "Αρνης 7, δωρεά τής κυρίας Μαντζώρου, έπισκευάστηκε, έπιπλώθηκε και λειτουργεί ως ξενών, όπως είχε δηλωθει πέρυσι. "Ηδη φιλοξενήθηκαν και φιλοξενούνται "Ελληνες και ξένοι αρχαιολόγοι.

Μεταξύ τών έργων που έγιναν είναι και ή ολοκλήρωση τών διαδικασιών διαρρύθμισης του 5ου όρόφου, όπου μάλιστα οι εργασίες έχουν αρχίσει.

"Η Βιβλιοθήκη λειτούργησε όλη τή χρονιά κανονικά και δέχτηκε 6.700 μελετητές, κυρίως φοιτητές. Πλουτίστηκε με 1.528 νέους τόμους από τους όποιους τους 874 απέκτησε με αγορά, τους 333 με ανταλλαγή και τους 321 από δωρεές. Συνεχίστηκε ή βιβλιοδεσία νέων και παλαιών βιβλίων και οι προσπάθειές μας για τή βελτίωσή της είναι συνεχείς. "Υπενθυμίζω και πάλι ότι ζητούμε να μās υποδείξετε βιβλία που λείπουν, απαραίτητα για τή μελέτη σας, και ότι και ό δανεισμός και ή φωτοτύπηση βιβλίων έχουν σταματήσει, όπως συμβαίνει και σε άλλες Βιβλιοθήκες τής "Αθήνας. Σύνομα θα λειτουργεί και τό σύστημα προστασίας τών βιβλίων και θα τεθει τέρμα σε ανεπίτρεπτες και παράνομες προσπάθειες ύπεξαίρεσης.

"Η δραστηριότητα του Γραφείου Δημοσιευμάτων ύπηρεξε σημαντική και σύμφωνα με τό νέο πρόγραμμα τής "Εταιρείας. Του "Ενημερωτικού Δελτίου τών "Εταίρων εκδόθηκαν 6 τεύχη με ειδήσεις για τήν "Εταιρεία και μικρά μελετήματα τα όποια ενδιαφέρουν τους έταίρους. Οι κρίσεις για τό περιοδικό μας αυτό είναι εύνοϊκές και έφ' όσον έπιτρέψουν οι περιστάσεις θα αύξηθει ό αριθμός τών τευχών που εκδίδονται κάθε χρόνο.

Κυκλοφόρησαν ακόμη τό ανανεωμένο "Εργον του 1988 και ή "Αρχαιολογική "Εφημερίς του 1987 αφιερωμένη στην έπέτειο τής συμπλήρωσης τών 150 χρόνων του βίου τής "Εταιρείας. "Οπως είχε αποφασιστεί, ή έμφάνιση του τόμου αυτού τής "Αρχαιολογικής "Εφημερίδος αποτέλεσε καινοτομία τόσο σημαντική όσο και εκείνη του τόμου του 1883 με τόν όποιο άρχισε ή τρίτη περίοδος του περιοδικού.

"Εκδόθηκαν ακόμη από τό Γραφείο Δημοσιευμάτων και αρκετοί τόμοι. "Ο πρώτος τής σειράς "Αρχαιολογική Προσωπογραφία, αφιερωμένος στον Γεώργιο Μυλωνά, ό τρίτος τόμος του τιμητικού

ἀφιερώματος *Φίλια Έπη εἰς Γεώργιον Ε. Μυλωνᾶν*, ἡ μονογραφία τοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων Ἰωάννου Παπαχριστοδούλου, *Οἱ Ἀρχαῖοι Ροδιακοὶ Δῆμοι, Ἱστορικὴ ἐπισκόπηση — Ἡ Ἰαλυσία*, ὁ πρῶτος τόμος τοῦ νέου ἔργου τοῦ καθηγητοῦ Σπύρου Ἰακωβίδη, *Γλᾶς*, καὶ ἡ μονογραφία τοῦ Χαράλαμπου Μακαρόνα καὶ τῆς Εὐγενίας Γιούρη, *Οἱ Οἰκίαις ἀρπαγῆς τῆς Ἐλένης καὶ Διονύσου τῆς Πέλλας*.

Καινοτομία γιὰ τὴν Ἑταιρεία ὑπῆρξε ἡ ἔκδοση *Κανονισμοῦ Δημοσιευμάτων* μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ὁποῦο ἡ ἐργασία τῶν ἐκδόσεων θὰ γίνεται εὐκολότερη, καὶ ἡ ἔκδοση νέου ἐνημερωμένου, καλαισθητοῦ *Καταλόγου* τῶν ἐκδόσεών μας, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴ σύνοψη τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου μας ἐπὶ 150 χρόνια.

Πραγματοποίηση ἐπιθυμίας τῆς Συνέλευσης τοῦ 1989 εἶναι ἡ σύνταξη τῆς ἀρχαιολογικῆς βιβλιογραφίας τοῦ 19ου αἰώνα ἡ ὁποία ἔχει προχωρήσει σημαντικά. Ὑπάλληλος τῆς Ἑταιρείας ἀσχολεῖται συστηματικὰ μὲ τὴ συλλογὴ τῆς ἡ ὁποία ὅταν ὀλοκληρωθεῖ θὰ εἶναι ἐντυπωσιακὴ.

Ἡ μεγαλύτερη καινοτομία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1989 ἦταν ἡ ἴδρυση τῆς *Σχολῆς Διδασκαλίας τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης* ἡ ὁποία λειτούργησε ἀπὸ 16 Νοεμβρίου μέχρι 22 Φεβρουαρίου. Ἐγιναν 12 μαθήματα γιὰ τὸ παγκόσμιο θέατρο, ἀπὸ τὸν Αἰσχύλο ὡς τὸ Θέατρο τοῦ Παραλόγου, μὲ ὁμιλητὲς τὴν κυρία Ἐλένη Βαροπούλου καὶ τοὺς κυρίους Κώστα Γεωργουσόπουλο, Σπύρο Εὐαγγελάτο καὶ Μάριο Πλωρίτη. Παράλληλα τὶς ἴδιες μέρες ἔγιναν ἄλλα 12 μαθήματα γιὰ τὴ ζωγραφικὴ τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα ἀπὸ τὸν πρῶτον Ἐφορο τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ καθηγητὴ τῆς Ἱστορίας τῆς Τέχνης κ. Χρῦσανθο Χρήστου.

Ἡ ἀνταπόκριση τῶν Ἀθηναίων στὴν πρωτοβουλία αὐτὴ τῆς Ἑταιρείας ξεπέρασε τὶς προσδοκίαις μας καὶ ἀναγκαστήκαμε, γιὰ λόγους χωρητικότητας τῆς αἴθουσας, νὰ μὴν ἱκανοποιήσουμε πολλὰς αἰτήσεις ἐγγραφῆς. Ἀπὸ τὸ μικρὸ τέλος ἐγγραφῆς τῶν 3.000 δραχμῶν (1.000 γιὰ τοὺς φοιτητὲς) καλύφθηκαν ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς. Μὲ τὸ πέρασ τῶν μαθημάτων ἐκδόθηκε καὶ μικρὸς τόμος γιὰ τὴ ζωγραφικὴ τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα, ἔργο τοῦ κ. Χρήστου. Ἡ προσπάθεια θὰ συνεχιστεῖ μὲ νέους κύκλους διδασκαλίας πού ἐλπίζουμε ὅτι θὰ τύχουν τῆς ἴδιας ἐμπρακτοῦς ἐπιδοκιμασίας.

Κατὰ τὸ 1989 ἔγιναν ἐπίσης, ἀπὸ 16 Φεβρουαρίου μέχρι 18

Μαΐου, έννέα διαλέξεις από αρχαιολόγους για ποικίλα ένδιαφέροντα θέματα, όπως επίσης και μία δημόσια συνεδρία με θέμα τὸ ἔργο τοῦ Γεωργίου Μυλωνᾶ. Οἱ ὁμιλίες τῆς συνεδρίας αὐτῆς συγκεντρώθηκαν σὲ μικρὸ τόμο ὁ ὁποῖος κυκλοφόρησε.

Οἱ φίλοι καὶ ὑποστηρικτὲς τῆς Ἑταιρείας στὸ Λονδίνο ἀποφάσισαν νὰ ιδρῦσουν σωματεῖο με τίτλο Ἑταιρεία Ἀρχαιολογικῆ Ἐπιτροπῆ με ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν παροχὴ συνδρομῆς στὴν Ἑταιρεία καὶ κυρίως τὴν παροχὴ βοήθειας καὶ ὑποτροφιῶν σὲ νέους Ἑλληνες ἀρχαιολόγους. Ἐλπίζεται ὅτι οἱ ἀναγκαῖες διαδικασίες πού ὀρίζουν οἱ ἀγγλικοὶ νόμοι θὰ ἔχουν ὀλοκληρωθεῖ μέσα στὸ 1990. Τὸ Συμβούλιο παρέχει στοὺς ἐταίρους τοῦ Λονδίνου τὴ βοήθεια καὶ τίς συμβουλές του.

Τὴ χρονιά πού πέρασε ἔγιναν με εὐθύνη τῆς Ἑταιρείας 37 ἀνασκαφές καὶ ἔρευνες γιὰ τίς ὁποῖες θὰ ἀκούσετε αὔριο. Ἀπὸ αὐτὲς ὀρισμένες χρηματοδοτήθηκαν ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία, ἄλλες ἀπὸ τὸ Δημόσιο, ἄλλες ἀπὸ τὰ Πανεπιστήμια καὶ δύο ἀπὸ τὸ Ἐξωτερικό. Παράλληλα ἡ Ἑταιρεία διαχειρίστηκε, λογιστικά, ἔργα τοῦ Δημοσίου, Ἀκροπόλεως, Διονυσιακοῦ θεάτρου, Μυστρᾶ, Ἐπιδαύρου, Δήλου, Ὀλυμπίας, Ἐναλίων Ἀρχαιοτήτων, Μακεδονίας, Θράκης, προσφέροντας οὐσιαστικὴ βοήθεια γιὰ τὴν πραγματοποίησή τους.

Ὅπως καὶ πέρυσι σᾶς εἶχα πεῖ, σκοπός μας εἶναι ὁ περιορισμὸς τῶν ἀνασκαφῶν στὶς σημαντικὲς μόνον καὶ ἡ δημοσίευση τῶν ὄσων ἔχουν γίνεῖ. Δὲν πιστεύουμε ὅμως ὅτι τοῦτο, ἡ δημοσίευση, θὰ ὀλοκληρωθεῖ στὶς μέρες μας, θὰ ἔχει τεθεῖ ὅμως σὲ ἐφαρμογὴ τὸ πρόγραμμα πού καταρτίστηκε καὶ θὰ ἔχει ἀρχίσει ἡ ἀλλαγὴ τῆς νοοτροπίας πού ἐπικρατεῖ ἀκόμη, ὅτι ὁ καλὸς ἀρχαιολόγος εἶναι ἐκεῖνος πού κάμει διαρκῶς ἀνασκαφές καὶ ἔχει ἐντυπωσιακὰ εὐρήματα. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀνασκαφὴ χρησιμεύει ὡς ἄλλοθι· δὲν δημοσιεύουμε πρὶν τὴν ὀλοκληρώσουμε. Φυσικὰ σχεδὸν σὲ ὄλους διακόπτει τὴν ἔρευνα τὸ ἀναπόφευκτο καὶ ἡ δημοσίευση παραμένει ὡς ἐπαχθῆς κληρονομία στοὺς διαδόχους οἱ ὁποῖοι αὐξάνουν τὸ χρέος πρὸς τὴν ἐπιστῆμη με τίς δικές τους ἀνασκαφές.

Ἀπὸ πολλὰ χρόνια κοινὴ ἦταν ἡ γνώμη, κυρίως τῶν ἀρχαιολόγων καὶ τῶν ἀρχαιογνοστών, ὅτι ἡ Ἑταιρεία ἀκολουθοῦσε πορεία πού τὴν εἶχε φέρει στὸν μαρασμὸ καὶ τὸν λήθαργο, καὶ ὅτι εἶχε χάσει τὴ δημιουργικὴ πνοὴ πού τὴν ἐνέπνεε κατὰ τὴν περίοδο τοῦ

Στέφανου Α. Κουμανούδη, τοῦ Παναγιώτη Καββαδία καί, αὐτὸ νὰ μὴ σᾶς φανεῖ παράξενο, τοῦ Γεωργίου Μιστριώτη. "Ὡς τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους, ἢ ἀκόμη ὡς τὴν καταστροφή, ἡ Ἑταιρεία ἀκολούθησε πολιτικὴ δυναμικὴ καὶ ἀνόδου. Ἐκτοτε ἄρχισε ἡ σταδιακὴ τῆς κατὰπτωσῆς πού ἐκδηλώθηκε μὲ τὴν ὑπερβολὴ ἐκτέλεσῆς ἀνασκαφῶν, τὴν ἔλλειψῆ προοπτικῆς καὶ τὴν ἐμμονὴ σὲ τύπους νεκροῦ καὶ ἄσχετους μὲ τὴν πολιτισμικὴ καὶ πνευματικὴ παράδοσῆ τοῦ τόπου. Ἀντίθετα ἡ ἀδράνεια αὐτὴ κατέστρεφε καὶ ἐξαφάνιζε σιγὰ σιγὰ τὴν παράδοσῆ ἢ ὅποια γιὰ νὰ εἶναι δημιουργικὴ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ζωντανή. Δὲν φθάνει νὰ ἐπικαλούμεθα τὸν Στέφανο Κουμανούδη καὶ τὸν Παναγιώτη Καββαδία, πρέπει νὰ εἴμαστε τὸ ἴδιο δημιουργικοὶ μὲ αὐτούς. Μὲ αὐτὰ ὑπ' ὄψῃ καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐταίρους τῆς 8 Ἰουνίου 1988 καταρτίστηκε τὸ ἐπιστημονικὸ πρόγραμμα τῆς τέταρτης πεντηκονταετίας. Κανεῖς μας δὲν εἶναι τόσο αισιόδοξος ὥστε νὰ ἐλπίζει ὅτι θὰ διανύσει αὐτὸ τὸ διάστημα ἔστω κι ἂν ἡ σχέση μὲ τὴν Ἑταιρεία παρέχει κάποιες ἐγγυήσεις μακροβιότητος, πιστεύουμε ὅμως ὅτι πρέπει νὰ κάνουμε σχέδια γιὰ τὸ μέλλον καὶ νὰ τὰ ἐφαρμόζουμε ἀπὸ τῶρα, στὸ παρόν.

Τὸ πρόγραμμα λοιπὸν πού καταρτίστηκε σὲ γενικὲς γραμμὲς εἶναι αὐτὸ πού θὰ ἀκούσετε. Ἐφ' ὅσον τὸ ἐγκρίνετε θὰ διατυπωθεῖ σὲ κείμενο τὸ ὁποῖο θὰ δημοσιευτεῖ καὶ θὰ καθοδηγεῖ καὶ θὰ δεσμεύει καὶ ἐμᾶς καὶ ἐκείνους πού θὰ μᾶς διαδεχτοῦν, ἐταίρους καὶ Συμβούλιο.

Κύρια ἀρχὴ τοῦ προγράμματος εἶναι ὁ περιορισμὸς τῶν ἀνασκαφῶν στὶς σημαντικὲς καὶ σὲ ἐκεῖνες πού ἔχουν προοπτικὴ ὁλοκλήρωσῆς τους σὲ εὐλόγο χρονικὸ διάστημα καὶ δημοσίευσῆς τους ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀνασκαφεῖς.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ προγράμματος ὅμως εἶναι τῶν δημοσιεύσεων. Ἰδρύνονται τέσσερις νέες ἐκδοτικὲς σειρές. Πρώτῃ ἡ σειρά *Ἑλληνομνήμων* ἢ ὅποια θὰ περιλαμβάνει μικρὲς δημοσιεύσεις ἀνασκαφῶν. Νομίζουμε ὅτι μία σύντομῃ ἐπιστημονικὴ ἔκθεσῆ ἐπιτρέπει στὸν ἀνασκαφέα νὰ δώσει συνθετικὴ μορφή στὶς ἀπόψεις του καὶ στοὺς ἐπιστήμονες πού περιμένουν, ὅπως σήμερα, ἐπὶ δεκαετίες, τὰ τελικὰ πορίσματα μιᾶς ἀνασκαφῆς, ἕνα ὑπεύθυνο ἐπιστημονικὸ κείμενο. Δὲν εἶναι σπάνιο δυστυχῶς τὸ φαινόμενο παραπομπῶν σὲ δημοσιεύματα τῶν ἐφημερίδων ὅταν λείπουν τὰ ὑπεύθυνα κείμενα.

Ἡ δεύτερῃ σειρά ἐπιγράφεται *Πηγές τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας* καὶ θὰ περιλαμβάνει παλαιὰ ἀρχαιολογικὰ κείμενα ἢ συλ-

λογές κειμένων δημοσιευμένων στα περιοδικά και στις εφημερίδες του 19ου και του 20ου αιώνα. Ἡ ωφέλεια εἶναι προφανής. Θὰ πληροφορηθοῦμε γιὰ πρώτη φορά στοιχεῖα ἀγνώστων ἀνασκαφῶν και τις συνθῆκες εὔρεσης πλήθους μνημείων.

Τρίτη σειρά εἶναι ἡ *Ἀρχαιολογική Προσωπογραφία* ἡ ὁποία ἐγκαινιάστηκε με τόμο γιὰ τὸν Γεώργιο Μυλωνᾶ. Με αὐτὴ θὰ περιγραφεῖ τὸ ἔργο τῶν παλαιῶν ἀρχαιολόγων και θὰ ἐπανεκδοθοῦν τὰ σημαντικότερα κείμενά τους.

Τέταρτη σειρά εἶναι οἱ μεταφράσεις κλασικῶν ἔργων γιὰ τὴν ἑλληνική ἀρχαιολογία και τέχνη. Με αὐτὴν ἀποβλέπουμε στὴ δημοσίευση, σὲ ἑλληνική γλώσσα, ἐπιστημονικῶν ἔργων πού θεωροῦνται πλέον κλασικά και τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμεύουν ἐξ ἴσου στὸν ἀρχαιολόγο, στὸν φιλάρχαιο και στὸν φοιτητὴ.

Ἡ Ἐταιρεία γιὰ νὰ ἐνθαρρύνει και νὰ βοηθήσει τοὺς ἀρχαιολόγους στὴν ἀνάληψη μεγάλων δημοσιεύσεων ἀποφάσισε ἐξ ἄλλου νὰ δίνει ἀμοιβὴ σοβαρὴ και ὑπολογίσιμη γιὰ τὴν ἐκπόνηση ὀρισμένων ἀπὸ αὐτές. Δὲν θὰ δίδεται ἡ ἀμοιβὴ στοὺς ἀνασκαφεῖς οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὑποχρέωση νὰ παραδίδουν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐρευνᾶς τοὺς ἄψογες και τελικὲς δημοσιεύσεις οὔτε σὲ ἐκείνους πού ἐπιδιώκουν μέσω αὐτῶν τὴν κτήση ἀκαδημαϊκῶν τίτλων. Θὰ δίδονται στοὺς ἀρχαιολόγους οἱ ὁποῖοι θὰ ἀναλάβουν ὡς μόνο ἔργο τους τὴ σύνταξη δημοσίευσης ἔπειτα ἀπὸ ἀνάθεση τῆς Ἐταιρείας. Θὰ πρέπει δηλαδὴ ἡ ἀμοιβὴ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ὑποτροφία με σκοπὸ τὴ συγγραφή, σύστημα πού ἐφαρμόζεται εὐρύτατα στὸ ἐξωτερικὸ και με ἄλλη μορφή στὴν Ἑλλάδα. Ἡ καινοτομία αὐτὴ τῆς Ἐταιρείας θὰ ἐπιτρέψει σὲ ἱκανοὺς ἀρχαιολόγους οἱ ὁποῖοι δὲν κατέχουν θέση στὸ Δημόσιο ἢ στὸ Πανεπιστήμιο νὰ ἀσχοληθοῦν με τὴν ἐπιστήμη και νὰ χρησιμοποιοῦσιν τις γνώσεις τους πρὸς ὄφελός της.

Τέλος, τὸ Συμβούλιο ἀποφάσισε τὴ σύνταξη τοῦ *Ἀρχείου τῶν Μνημείων τῆς Ἀθήνας και Ἀττικῆς, ἀρχαίων και μεσαιωνικῶν*. Ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐθνικὸ ἀρχεῖο τῶν μνημείων, τὸ ὁποῖο ἔπρεπε νὰ εἶχε ἤδη συνταχθεῖ εἴτε ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία εἴτε ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία. Πρόκειται γιὰ ἔργο γιγαντιαῖο τοῦ ὁποῖου ἡ ὀλοκλήρωση θὰ χρειαστεῖ πολλὲς δεκαετίες με τὰ σημερινὰ μέσα και τις σημερινὲς διαθέσεις. Ἡ Ἐταιρεία ξεκινᾶ με τὴν πρόθεση νὰ ὀλοκληρώσει ἓνα μέρος του σὲ λίγα χρόνια. Ἡ σύνταξη τοῦ Ἀρχείου τῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας και μεσαιωνικῆς Ἀθήνας και Ἀττικῆς εἶναι ἔργο μεγάλο ἀλλὰ ἐφικτὸ μέσα στὰ ὄρια, ἅς ἐλπίσουμε, τῆς ζωῆς μας. Ἡ ἐργασία θὰ γίνεται ἀπὸ μικρὴ ὀμάδα ἀρχαιολόγων πού θὰ ἐργάζεται μέσα στὴν Ἐταιρεία με

τῆ βοήθεια φυσικά τῶν ἀρμοδίων Ἐφορειῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ μὲ τὴν ἄμεση ἐποπτεία τοῦ Συμβουλίου.

Μαζὶ μὲ τὴν πρόσκληση νὰ παραστῆτε στὴ Συνέλευση λάβατε καὶ τὶς προτάσεις τοῦ Συμβουλίου γιὰ μικρὲς προσθῆκες καὶ τροποποιήσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ. Ὅπως διαπιστώνετε ἀπὸ τὴν παραβολὴ τῶν ὄσων ἰσχύουν καὶ ἐκείνων ποὺ προτείνονται, ὁ Ὁργανισμὸς δὲν θίγεται σὲ βασικὲς τοῦ διατάξεις καὶ τοῦτο γιὰτι, ὅπως συχνὰ καὶ κοινότυπα λέγεται, δὲν φταῖνε οἱ νόμοι ὅταν τὰ πράγματα δὲν πηγαίνουν καλὰ, ἀλλὰ ἡ κακὴ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων. Μέχρι στιγμῆς λοιπὸν δὲν διαπιστώσαμε ἐλλείψεις ἢ ἀδυναμίες τοῦ Ὁργανισμοῦ σὲ βασικὲς διατάξεις καὶ δὲν κρίνουμε ἀναγκαῖο νὰ τὶς θίξουμε. Οἱ νέες τροποποιήσεις ἐπιβάλλεται νὰ γίνουν ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν μεταβολῶν ποὺ συνέβησαν στὴ Χώρα μας κατὰ τὰ τελευταῖα 30 χρόνια· θὰ διευκολύνουν τὴ διεξαγωγὴ τῆς καθημερινῆς ὑπηρεσίας καὶ θὰ ἀπαλλάξουν τὸ Συμβούλιο ἀπὸ συνεχεῖς μέριμνες γιὰ τυπικὲς διαδικασίες.

Ἡ πρώτη προσθήκη εἶναι στὴν παράγραφο θ' τοῦ ἄρθρου 13. Πιστεύω πὼς ὅλοι σας ὁμολογεῖτε, ὅτι τὸ ὄριο δαπάνης τῶν 10.000 δραχμῶν εἶχε ἀντίκρισμα τὸ 1959 ἀλλὰ ὄχι σήμερα. Ὁ ἐκάστοτε καθορισμὸς τοῦ ὀρίου ἀπὸ τὸ Συμβούλιο ἀνάλογα μὲ τὴ νομισματικὴ κατάσταση τῆς Χώρας ἐπιτρέπει τὴν ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου οὐσιαστικὴ ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἑταιρείας.

Στὸ ἴδιο ἄρθρο 13 προστέθηκε μία παράγραφος, ἡ ια', ἡ ὁποία διατυπώθηκε ἔπειτα ἀπὸ πολλὴ μελέτη καὶ συνεργασία μὲ τοὺς ἀρμοδίους γιὰ τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὰ νομικὰ θέματα τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ. Ὄταν τὸ σημερινὸ Συμβούλιο ἀνέλαβε τὴ Διοίκηση τῆς Ἑταιρείας βρῆκε καταστάσεις γιὰ τὶς ὁποῖες χρειάζοταν πολλὴ καλὴ θέληση γιὰ νὰ θεωρηθεῖ ὅτι καλύπτονταν ἀπὸ τὶς διατάξεις τοῦ Ὁργανισμοῦ. Ἡ πρώτη καὶ κυριότερη ἦταν ἡ διαχείριση τῶν πιστώσεων τῶν Ἔργων τοῦ Δημοσίου μὲ τὴν ὁποία γινόταν τὸ ἐξῆς παράδοξο: τὰ χρήματα τὰ διαχειρίζονταν στὸ ὄνομα τῆς Ἑταιρείας κρατικοὶ ὑπάλληλοι, ἐπιτροπές, ὁμάδες ἐργασίας· ὑπόλογη καὶ ὑπεύθυνη γιὰ τὴ νομιμότητα τῶν ἐνεργειῶν τους ἦταν ἡ Ἑταιρεία καὶ μάλιστα ὁ Πρόεδρος της, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀναγκασμένος νὰ ὑπογράφει συμβάσεις καὶ ἀναθέσεις ἔργων μὲ τὶς ὁποῖες δὲν εἶχε σχέση. Ἡ προσθήκη στὸ ἄρθρο 13 τοῦ Ὁργανισμοῦ σκοπὸ ἔχει τὴ θεραπεία αὐτῆς τῆς ἀνωμαλίας. Παρέχεται ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου ἡ ἐξουσιοδότηση στοὺς διαχειριστὲς τῶν ἔργων νὰ ἐνεργοῦν νόμιμα στὸ ὄνομα τῆς Ἑταιρείας ἢ ὁποῖα θὰ μπορεῖ,

ἂν χρειαστεῖ, νὰ τοὺς καταλογίσει εὐθύνες.

Ἄναγκαία καὶ σύμφωνη μὲ τὸ πρόγραμμα ἐπιστημονικῆς δράσης τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ προσθήκη στὸ ἄρθρο 25 σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία δὲν ἀνατίθεται ἡ διεξαγωγή νέας ἀνασκαφῆς σὲ ἀρχαιολόγο ἐὰν δὲν ἔχει περατώσει πλήρως τὴν προηγούμενη καὶ δὲν ἔχει παραδώσει τὸ χειρόγραφο τῆς ὀριστικῆς δημοσίευσης. Ἔτσι θὰ τεθεῖ τέρμα στὸ φαινόμενο νὰ ἐκτελεῖ τὸ ἴδιο πρόσωπο ταυτόχρονα δύο, τρεῖς ἢ καὶ περισσότερες ἀνασκαφές καὶ νὰ μὴν ἐκπληρώνει τὸ τελευταῖο καὶ μεγαλύτερο καθῆκον του, τὴ δημοσίευση τῆς ἀνασκαφῆς.

Τελευταία τροποποίηση εἶναι ἐκείνη τῆς δεύτερης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 36. Τὸ 1959 ὡς Κρατικὲς Τράπεζες θεωροῦνταν μόνο τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἐθνικὴ. Σήμερα εἶναι περισσότερες καὶ τοῦτο μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐπιτυγχάνουμε καλύτερες τιμές γιὰ τὰ φύλλατρα τῶν χρηματικῶν τίτλων τῆς Ἑταιρείας, τὰ ὁποία δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητα.

Τὸ Συμβούλιο κρίνει ὅτι οἱ μικρὲς καὶ λεπτομερειακὲς ἀλλαγές καὶ προσθήκες στὸν Ὀργανισμό εἶναι ἀναγκαῖες καὶ ὅτι θὰ λύσουν πολλὰ προβλήματα τῆς καθημερινῆς λειτουργίας τῆς Ἑταιρείας.

Τελευταῖο θέμα τὸ ὁποῖο θὰ θίξω μόνον εἶναι τὰ γραφόμενα στὶς ἐφημερίδες περὶ συντασσομένης ἀποφάσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων σχετικῆς μὲ τὴν ἐλεύθερη διακίνηση τῶν λεγομένων πολιτιστικῶν ἀγαθῶν στὶς χῶρες τῆς Κοινότητος. Τὸ Συμβούλιο μὲ πολλὴ ἀνησυχία παρακολουθεῖ ὅσα λέγονται καὶ ἀπευθύνθηκε ἤδη στὸν Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ προσφέροντας τὴ συνδρομὴ του γιὰ τὴ διατύπωση ἀπόφασης ποὺ θὰ προστατεύει τὰ ἀρχαῖα τῆς Ἑλλάδος περισσότερο ἀπὸ ὅσο προστατεύονται μὲ τὴ νομοθεσία ποὺ ἰσχύει. Τὸ Συμβούλιο θὰ σᾶς ἐνημερώνει ὅταν χρειάζεται καὶ σᾶς παρακαλεῖ νὰ ἐνεργεῖτε καὶ σεῖς σύμφωνα μὲ τίς ἀρχές τῆς Ἑταιρείας ὅταν σᾶς δίδεται ἡ εὐκαιρία.

Τελειώνοντας ἐκφράζω τίς εὐχαριστίες τοῦ Συμβουλίου πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν προθυμία ποὺ δείχνουν καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητά τῶν ἐνεργειῶν τους καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἐκείνους ποὺ μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον βοηθοῦν στὴν πραγματοποίηση τῶν ἐπιδιώξεών της. Μὴν ξεχνᾶτε ποτὲ ὅτι ἡ Ἑταιρεία δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς σκοποὺς της χωρὶς τὴ βοή-

θείά σας, ήθικη και ύλική. Ἡ ήθικη βοήθεια εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον σας. Ἡ ύλική μὲ δύο τρόπους ἐκδηλώνεται· μὲ τὴν παροχή ἐργασίας καὶ μὲ τὴν παροχή ὑπηρεσιῶν καὶ χρηματικῶν μέσων. Καὶ τὰ δύο τὰ χρειάζομαστε καὶ περιμένουμε.

Μετὰ ἀπὸ ἐμένα θὰ ἀκούσετε τὴν ἔκθεση τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, θὰ ἀκουλουθήσει συζήτηση καὶ θὰ δοθοῦν ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματά σας. Ἡ Συνέλευση θὰ τελειώσει μὲ τὴν ψήφιση ἢ τὴν ἀπόρριψη τῶν ὅσων τέθηκαν ὑπ' ὄψη σας. Ἡ ἐπιδοκιμασία σας θὰ σημαίνει ὅτι τὸ Συμβούλιο πορεύεται τὸν ὀρθὸ καὶ συμφέροντα γιὰ τὴν Ἐταιρεία δρόμο, πράγμα πού εἶναι διαρκῆς μέριμνα καὶ ἐπιδίωξή του.

Ἀφοῦ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς διάβασε τὴν ἔκθεση τῶν πεπραγμένων τοῦ 1989 ἢ Α' Γραμματεὺς τῆς Συνέλευσης κυρία Μαρία Παντελίδου Γκόφα διάβασε τὴν ἔκθεση πού συντάξε ἡ πενταμελής Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπεία γιὰ τὸ 1989 γιὰ τὴν οἰκονομικὴ διαχείριση τοῦ ἔτους αὐτοῦ. Ἡ ἔκθεση, ὑπογεγραμμένη ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπείας, ἔχει ὡς ἐξῆς:

Σύμφωνα μὲ τίς διατάξεις τῶν ἄρθρων 31 καὶ 32 τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ συντάσσει ἔκθεση σχετικὰ μὲ τὸν ἔλεγχο τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ λήξαντος ἔτους, τὴν ὁποία καὶ ὑποβάλλει πρὸς τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν ἐταίρων.

Κατὰ τὸ ἄρθρο 17 τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας στὴν τήρηση τῶν λογιστικῶν βιβλίων ἀκολουθεῖται τὸ διπλογραφικὸ σύστημα. Τὰ λογιστικὰ βιβλία πού τηρήθηκαν τὸ ἔτος 1989 μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ εἶναι τὰ ἐξῆς:

1. Ἀναλυτικὸ Ἡμερολόγιο Ταμείου μὲ στῆλες ἀναπτύξεως.
2. Ἀναλυτικὸ Ἡμερολόγιο Διαφόρων Πράξεων μὲ στῆλες ἀναπτύξεως.
3. Συγκεντρωτικὸ Ἡμερολόγιο.
4. Συγκεντρωτικὸ Καθολικόν.
5. Ἀναλυτικὸ Καθολικόν (καρτέλες) κατὰ λογαριασμό.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

1. «Γήπεδα»: Στόν λογαριασμό αυτό αναγράφεται ή αξία τῶν διαφόρων οικόπεδων πού ἀνήκουν στήν Ἀρχαιολογική Ἐταιρεία.
2. «Κτίρια»: Τά διάφορα ἀκίνητα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀπεικονίζονται στόν Ἰσολογισμό μέ λογιστικό ἰσότιμο χάριν μνείας, δεδομένου ὅτι ή αξία τους ἔχει ἤδη ἀποσβεσθεῖ.
3. «Βελτιώσεις κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων»: Ὁ λογαριασμός αὐτός ἐμφανίζει τά ὅσα κατέβαλε ή Ἀρχαιολογική Ἐταιρεία κατά τὸ ἔτος 1989 γιά τή βελτίωση τοῦ κτιρίου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου 22 καὶ κυρίως γιά τὰ ὑπόγεια Α' καὶ Β' καθὼς ἐπίσης καὶ γιά τὸν 4ο καὶ 5ο ὄροφο.
4. «Μηχανολογικός Ἐξοπλισμός»: Κατά τὸ ἔτος 1989 ή Ἀρχαιολογική Ἐταιρεία κατέβαλε γιά τὴν κλιματιστικὴ ἐγκατάσταση καὶ μετατροπὴ τοῦ ἀνελκυστήρα τὸ ποσὸ τῶν 16.359.704 δρχ.
5. «Ἐπιπλα καὶ Σκεύη»: Ἐμφανίζει τά ὅσα καταβλήθηκαν κατά τὸ 1989 γιά τὴν προμήθεια διαφόρων μικροεπίπλων καὶ συσκευῶν.
6. «Βιβλία Ἀποθέματος»: Ἀπεικονίζει τὴν αξία διαφόρων παλαιῶν ἐκδόσεων πού ὑπάρχουν σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Οἱ λογαριασμοὶ μέ στοιχεῖα 2, 3, 4, 5 καὶ 6 ὑπόκεινται σὲ ἐτήσια ἀπόσβεση. Κατά τὸ ἔτος 1989 δὲν διενεργήθηκαν ἀποσβέσεις.
7. «Βιβλία Βιβλιοθήκης»: Στόν λογαριασμό αὐτὸ ἐμφανίζεται ή αξία τῶν βιβλίων πού ἀγοράσθηκαν γιά ἐμπλουτισμὸ τῆς Βιβλιοθήκης.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

8. «Βιβλία πρὸς διάθεση»: Ὁ λογαριασμός περιλαμβάνει τὴ δαπάνη τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας πού διατίθενται γιά πώληση. Σημειώνουμε ἰδιαίτερα ὅτι ή τιμὴ πωλήσεώς τους καλύπτει τὸ κόστος τοῦ χαρτιοῦ, στοιχειοθεσίας καὶ ἐκτυπώσεώς τους καὶ τὸ ποσοστὸ μικτοῦ κέρδους. Στὸ κόστος δὲν ὑπολογίζεται τὸ ἀναλογικὸ κόστος ἀπὸ τὸν ἐπιμερισμὸ τῶν λειτουργικῶν δαπανῶν τῆς Ἐταιρείας. Ἀναλυτικὰ ή κίνηση τοῦ λογαριασμοῦ αὐτοῦ κατά τὸ ἔτος 1989 ἔχει ὡς ἐξῆς:

Μικτές εισπράξεις από πώληση βιβλίων	δρχ.	5.583.174
Μείον τὸ κόστος πωληθέντων (60% × μικτές πωλήσεις)	»	3.349.904
Μικτὸ κέρδος	»	2.233.269
Μείον οἱ χορηγηθεῖσες ἐκπτώσεις	»	1.498.498
Ἐπίλοιπο μεταφερόμενο στὰ ἀποτελέσματα	»	734.771
Ἐπίλοιπο 1.1.1989 (τιμὴ κόστους)	»	81.811.028
Δαπανηθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1989 γιὰ ἔκδοση διαφόρων βιβλίων	»	17.137.814
	»	98.948.842
Μείον τὸ κόστος πωληθέντων	»	3.349.904
Ἐπίλοιπο τῆς 31.12.1989	»	95.598.938

9. «Λογαριασμοὶ Προκαταβολῶν»: Ἀπεικονίζονται οἱ διάφορες προκαταβολές πού εἶχαν χορηγηθεῖ σὲ διαφόρους γιὰ ἀνασκαφές καὶ κατὰ τὴν 31.12.1989 δὲν εἶχε ἀποδοθεῖ λογαριασμός. Τὰ ποσὰ αὐτὰ ἀφοροῦν κυρίως προκαταβολές πού χορηγήθηκαν τοὺς μῆνες Νοέμβριο καὶ Δεκέμβριο 1989 καὶ κατὰ τὸν χρόνο σύνταξης τῆς παρούσας ἔκθεσης εἶχαν τακτοποιηθεῖ.
10. «Χρεῶστες»: Ἐμφανίζονται οἱ ἀπαιτήσεις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἀπὸ φόρους (ΦΠΑ καὶ ΦΜΥ).
11. «Διαθέσιμα»: Στὴν ομάδα αὐτὴ τῶν λογαριασμῶν ἀναγράφονται ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μετρητὰ τοῦ Ταμείου (ἐπίλοιπο 31.12.1989) καὶ τὰ ἐπίλοιπα τῶν καταθέσεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας σὲ διάφορες Τράπεζες.
12. «Χρεώγραφα»: Ἐμφανίζει τὴν ἀξία τοῦ χαρτοφυλακίου τῆς Ἑταιρείας. Ἡ ἀξία τῶν χρεωγράφων ἀναπροσαρμόσθηκε βάσει τιμῶν κτήσεως καὶ μὲ τὴ διαφορά πού προέκυψε μεταξὺ τῆς ἀξίας τους κατὰ τὴν 1.1.1989 καὶ ἐκείνης τῆς 31.12.1989 σχηματίσθηκε εἰδικὸ ἀποθεματικὸ ὕψους 91.288.881 δρχ., τὸ ὅποιο ἐμφανίζεται στὸ Παθητικὸ τοῦ Ἰσολογισμοῦ μὲ προορισμὸ τὴν κάλυψη ἐνδεχομένων ζημιῶν ἀπὸ μεταβολές τῆς ἀξίας τῶν χρεωγράφων.

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

13. «Κεφάλαιο»: Τὸ κεφάλαιο προκύπτει ἂν ἀπὸ τὸ Ἐνεργητικὸ τοῦ Ἰσολογισμοῦ ἀφαιρέσουμε τὸ Καθαρὸ Παθητικὸ καὶ ἀπεικονίζει τὴν καθαρὴ περιουσία τῆς Ἑταιρείας.

14. «'Αποθεματικό»: 'Ανάλυση τοῦ λογαριασμοῦ αὐτοῦ ἔγινε στὸν λογαριασμὸ Χρεώγραφα τοῦ 'Ενεργητικοῦ.
15. «'Εργα»: 'Απεικονίζονται τὰ ὑπόλοιπα τῶν διαφόρων Πιστώσεων πού χορηγήθηκαν ἀπὸ τὸ Δημόσιο γιὰ τὴν ἐκτέλεση διαφόρων ἀνασκαφῶν. Στὸ τέλος παρατίθεται Πίνακας ἀναλυτικός. 'Εδῶ σημειώνουμε συνοπτικὰ τὴν κίνηση τοῦ λογαριασμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1989.

Ἵπόλοιπο τῆς 1.1.1989	δρχ.	389.447.950
Χορηγηθεῖσες πιστώσεις	»	767.701.932
'Αδιάθετα ὑπόλοιπα ἔτους 1988	»	3.581.864
	»	<u>1.160.731.746</u>
Μεῖον τὰ πράγματι δαπανηθέντα γιὰ ἐκτέλεση ἔργων ἀνασκαφικῶν	»	<u>363.799.323</u>
Ἵπόλοιπο Ἴσολογισμοῦ 31.12.1989	»	<u><u>796.932.423</u></u>

Ἄν λάβουμε ὑπ' ὄψη ὅτι οἱ ἀναπόδοτες προκαταβολές γιὰ τὰ παραπάνω ἔργα κατὰ τὴν 31.12.1989 ἀνέρχονται σὲ 126.712.341 δρχ. καὶ μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι θὰ δαπανηθεῖ ὅλο τὸ ποσό τους τότε προκύπτει ὅτι γιὰ τὰ «'Εργα» διατέθηκε τὸ ποσὸ τῶν 490.511.664 δρχ. τὸ 1989 καὶ ἡ πραγματικὴ ὑποχρέωση τῆς 'Εταιρείας ἔναντι αὐτῶν διαμορφοῦται σὲ 670.220.082 δρχ.

16. Οἱ λογαριασμοὶ «Μυθολογικὸ Λεξικόν», «Φόροι Ὁφειλόμενοι», «'Ασφαλιστικοὶ Ὁργανισμοὶ» καὶ «'Εγγυήσεις» ἀπεικονίζουν ἀντίστοιχες ὑποχρεώσεις τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας.

Τὸ Καθαρὸ Παθητικὸ, δηλαδή οἱ ὑποχρεώσεις τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, ἀνέρχονται σὲ	δρχ.	802.641.863
Οἱ ἀπαιτήσεις τῆς 'Εταιρείας ἀπὸ χορηγηθεῖσες προκαταβολές τὴν 31.12.1989 εἶναι	»	<u>165.207.167</u>
Ἵπόλοιπο ὑποχρεώσεων συμφηφιστικὸ	»	637.434.696
Ἵφιστάμενα διαθέσιμα (Ταμεῖο καὶ Καταθέσεις) τὴν 31.12.1989	»	<u>849.561.138</u>
Ἵπόλοιπο διαθέσιμων	»	<u>212.126.442</u>
Μεῖον τμῆμα τοῦ λογαριασμοῦ Προκαταβολῶν γιὰ τὶς ἴδιες ἀνασκαφές πού καλύπτονται ἀπὸ τὰ ἴδια ἔσοδα καὶ βαρύνουν τὴν 'Εταιρεία	»	<u>31.086.987</u>
Καθαρὸ Ἵπόλοιπο διαθέσιμων	»	<u><u>181.039.455</u></u>

Σύνθεση Κεφαλαίου 'Αρχαιολογικής 'Εταιρείας:

Πάγιο 'Ενεργητικό	δρχ.	209.146.133
Βιβλία πρὸς διάθεση	»	95.598.938
Χρεώγραφα	»	473.146.662
'Υπόλοιπο διαθεσίμων	»	212.126.442
	Σύνολο	» <u>990.018.175</u>
Κεφάλαιο	δρχ.	898.729.294
'Αποθεματικό	»	91.288.881
	Σύνολο	» <u>990.018.175</u>

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 1989

Παραθέτουμε μία συνοπτική εικόνα τῶν ΔΑΠΑΝΩΝ τῆς 'Εταιρείας καὶ τὸ ποσοστὸ συμμετοχῆς τους στὸ σύνολο.

1. 'Ανασκαφές 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας	36.927.819	24%
2. 'Αποδοχές προσωπικοῦ — 'Εργοδ. εἰ- σφορές	69.959.199	46%
3. Συντήρηση περιουσίας	21.683.061	14%
4. Δαπάνες λειτουργίας γραφείων	8.835.338	6%
5. Λοιπές διάφορες δαπάνες	14.430.407	10%
	Σύνολο	<u>151.835.824 100%</u>

Τὸ σύνολο τῶν δαπανῶν ἔτους 1989 ἀνῆλθε σὲ 151.835.824 δρχ. ἐνῶ τὸ 1988 δαπανήθηκαν 157.252.070 δρχ. Παρουσιάζεται δηλαδὴ μείωση κατὰ 5.416.246 δρχ. Σημειώνουμε ὅμως ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1989 δὲν διενεργήθηκαν ἀποσβέσεις καὶ δαπάνες ποσοῦ 56.623.172 λογίσθηκαν σὲ λογαριασμοὺς 'Ενεργητικοῦ.

— Λογ. «Βελτιώσεις κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων»	8.606.506	
— Λογ. «Μηχανολογικὸς ἐξοπλι- σμός»	16.359.704	
— Λογ. «'Επιπλα καὶ Σκεύη»	938.798	25.905.008
— Λογ. «Βιβλία Βιβλιοθήκης»		<u>7.154.955</u>

Έκδοση Δημοσιευμάτων		
— Λογ. «Βιβλία προς διάθεση»	17.348.208	
— Λογ/σμοί «προκαταβολών για βιβλία»	6.215.000	23.563.208
		<u>56.623.171</u>

ΕΣΟΔΑ

Οι άκαθάριστες (μικτές) πρόσοδοι έτους 1989 κατά κατηγορία έχουν ως εξής:

1. Καθαρό αποτέλεσμα πώλησης βιβλίων	734.771	0,3%
2. Δωρεές διαφόρων	3.898.664	1,6%
3. Μερίσματα - Τοκομερίδια	80.721.148	32,2%
4. Είσπραχθέντες Τόκοι	39.246.318	15,7%
5. Δεδουλευμένοι - Αναλογοῦντες Τόκοι	84.508.578	33,7%
6. Έπιχορηγήσεις διάφορες	18.854.185	7,5%
7. Μισθώματα	20.089.816	8%
8. Διάφορα	2.508.883	1%
Σύνολο	<u>250.562.363</u>	<u>100%</u>

Τὰ έσοδα τοῦ 1989 εἶναι αὐξημένα ἔναντι ἐκείνων τοῦ ἔτους 1988 κατὰ 62.339.127 δρχ. καὶ κατὰ ποσοστὸ 33%. Ἡ θεαματικὴ αὐτὴ αὐξηση τῶν ἐσόδων ἔναντι τοῦ ἔτους 1988 ὀφείλεται κυρίως στὰ Μερίσματα Μετοχῶν (αὐξηση κατὰ 32.856.785 δρχ. καὶ ποσοστὸ 69%) καὶ στοὺς Τόκους (εἴσπραχθέντες καὶ δεδουλευμένους) οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται αὐξημένοι κατὰ 16.082.620 δρχ. καὶ 15% καὶ στὶς διάφορες Έπιχορηγήσεις (αὐξηση κατὰ 10.054.185 δρχ. καὶ 115%).

Σημειώνουμε ὅτι στὰ Έσοδα, ὅπως καὶ κατὰ τὰ δύο προηγούμενα ἔτη, ἔχουν λογισθεῖ δεδουλευμένοι τόκοι τῶν ὀμολόγων τῆς ΕΤΒΑ ὕψους 26.563.362 καὶ οἱ ἀναλογοῦντες τόκοι τῶν προθεσμιακῶν καταθέσεων ὕψους 56.945.216 οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀπαιτητοὶ κατὰ τὴ λήξη τῆς 31.12.89.

Ἡ θετικὴ διαφορὰ μεταξὺ Έσόδων καὶ Έξόδων ἀπὸ 98.726.539 δρχ. ἀποτελεῖ τὴν καθαρὴν θέση τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ ἤχθη σὲ αὐξηση τοῦ Κεφαλαίου.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία καταβάλλει κάθε δυνατὴ προσπάθεια γιὰ τὴν ὀρθολογικότερη ἀντιμετώπιση τῶν δαπανῶν τῆς. Γὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ἔργα μὲ τὰ ὁποῖα ἔχει ἐπιφορτισθεῖ ἔχουν διευρύνει τὶς ὑποχρεώσεις τοῦ προσωπικοῦ ποὺ ὑπηρετεῖ καὶ τὸ ὁποῖο παρὰ τὴν ἀριθμητικὴ του ἀνεπάρκεια καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες νὰ ἀνταποκριθεῖ στὸ ἔργο του κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Λογιστηρίου κ. Ἰ. Παπαδημητρακοπούλου. Θεωρεῖται ἀπόλυτα ἀναγκαῖο καὶ ἄμεσης προτεραιότητος ἡ πρόσληψη στὸ Λογιστήριον δύο τουλάχιστον ἀτόμων μὲ ἐμπειρία τόσο στὶς λογιστικὲς ἐργασίες ὅσο καὶ στὴν τήρηση τῶν βιβλίων, οὕτως ὥστε νὰ γίνῃ σωστὸς καταμερισμὸς τῶν ἐργασιῶν καὶ ταχύτερη διεξαγωγή τους. Συγχρόνως θὰ πρέπει νὰ λειτουργήσῃ στὸ Λογιστήριον καὶ τμημα ἐσωτερικοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου μὲ προορισμὸ τὸν ἄμεσο ἔλεγχο τῶν ἀποδόσεων τῶν προκαταβολῶν.

Ἐκτὸς αὐτῶν θὰ πρέπει ἡ Ἑταιρεία νὰ προχωρήσῃ στὴν ἄμεση ἐφαρμογὴ μηχανογραφικοῦ συστήματος στὸ Λογιστήριον τόσο στὴν τήρηση τῶν διαφόρων λογαριασμῶν ὅσο καὶ στὴν ἐξαγωγή τῆς μισθοδοσίας. Κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ τὸ προσωπικὸ τοῦ Λογιστηρίου, ὑφιστάμενο καὶ τὰ δύο ἀκόμη ἄτομα ποὺ θὰ προσληφθοῦν, θὰ αὐξήσουν τὴν ἀποδοτικότητά τους ἀλλὰ καὶ τὸ Λογιστήριον θὰ ἀνταποκρίνεται πληρέστερα στὶς ὑποχρεώσεις του. Ἄμεση συνάρτηση μὲ τὰ παραπάνω ἔχει καὶ ἡ διαμόρφωση τοῦ κατάλληλου χώρου γιὰ μετεγκατάσταση τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Λογιστηρίου.

Τελειώνοντας θὰ ἦταν παράλειψη ἂν δὲν σημειώναμε τὴν πολυτιμὴ συνεργασία τῶν Ὀρκωτῶν Λογιστῶν κ. Ἀποστολόπουλου, κ. Ἀ. Γουζούση καὶ τοῦ ἐταίρου Προέδρου τοῦ Σ.Ο.Λ. κ. Γ. Τσεκούρα, οἱ ὁποῖοι ἤδη ἀσκοῦν ἔλεγχο ἐπὶ τῶν δαπανῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν λογιστικῶν βιβλίων καὶ ἔχουν βοηθήσει σημαντικὰ στὴ διεξαγωγὴ τοῦ ὅλου ἔργου.

Πρόταση

Ἀπὸ τὸν ἔλεγχο ποὺ διεξήχθη ἐπιβεβαιώθηκαν τὰ ἀναφερόμενα στὸν Ἰσολογισμό ὑπόλοιπα τῶν Λογαριασμῶν καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ὀρθότητα στὴν τήρηση τῶν βιβλίων καὶ στοιχείων. Δὲν διαπιστώθηκε καμιὰ παράλειψη, ἀνωμαλία ἢ ἀταξία καὶ προτείνουμε τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ Δ.Σ. ἀπὸ κάθε εὐθύνη.

Ἀθήνα, 4 Μαΐου 1990

Ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

*Κωνσταντῖνος Ἀδαμίδης, Σπύρος Βασιλείου, Τάσος Γριτσόπουλος
Ἰορδάνης Δημακόπουλος, Πάντος Πάντος*

Μετὰ τὴν ἀνάγνωση τῆς ἔκθεσης τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπείας ἔλαβαν τὸν λόγο ἑννέα ἑταῖροι, οἱ ὁποῖοι κατὰ σειρὰν εἶπαν τὰ ἐξῆς:

Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγο ὁ κ. Δ. Γκόφας καὶ εἶπε ὅτι ἀπὸ τὴν προτεινόμενη προσθήκη στὴν παράγραφο θ' τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ὁργανισμοῦ θὰ ἦταν προτιμότερο νὰ ἀπαλειφθεῖ ἡ φράση «ἀναλόγως πρὸς τὴν νομισματικὴν κατάστασιν τῆς χώρας».

Ὁ κ. Π. Θέμελης εἶπε ὅτι κατέθεσε στὴ Γραμματεία τῆς Ἐταιρείας γραπτὴ ἀναφορὰ σχετικὴ μὲ τὴν προτεινόμενη συμπλήρωση τοῦ ἄρθρου 25. Ἔχει τὴ γνώμη ὅτι ἡ ἔγκριση ἐκτέλεσης ἀνασκαφῆς εἶναι δικαίωμα τοῦ ἐκάστοτε Συμβουλίου καὶ συνεπῶς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ γραφεῖ ὁ ὅρος αὐτὸς στὸν Ὁργανισμό. Ἐπὶ πλέον κρίνει ὅτι πρέπει νὰ συνταχθεῖ νέος Ὁργανισμὸς καὶ νὰ μὴ γίνουν ἀπλῶς μικρὲς τροποποιήσεις.

Τὸ προσωπικὸ τῆς Ἐταιρείας ποὺ διεκπεραιώνει τὰ οἰκονομικὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Δημοσίου δὲν πρέπει νὰ θεωρεῖται ὅτι ἐργάζεται ἀμισθὶ ἐφ' ὅσον ἡ Ἐταιρεία εἰσπράττει τοὺς τόκους τῶν σχετικῶν πιστώσεων.

Κρίνει ὅτι τὸ ποσοστὸ 24% ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ προϋπολογισμοῦ ποὺ διατίθεται γιὰ τὶς ἀνασκαφὲς εἶναι πολὺ μικρὸ σὲ σχέση πρὸς τὶς λοιπὲς δαπάνες τῆς Ἐταιρείας.

Ἡ κ. Ἐ. Κούκου προτείνει νὰ τροποποιηθεῖ καὶ ἡ παράγραφος τοῦ ἄρθρου 31 ποὺ ὀρίζει ὅτι ἡ ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς Ἐλεγκτικῆς Ἐπιτροπείας πρέπει νὰ γίνεται στὴν ἀρχὴ τῆς Συνέλευσης.

Ὁ κ. Ἀ. Ζώης ζητεῖ νὰ δημοσιεῦται τὸ ποσὸν τῶν πιστώσεων γιὰ κάθε ἀνασκαφὴ καθὼς καὶ τὰ κριτήρια καθορισμοῦ τοῦ ποσοῦ αὐ-

του. Οι πιστώσεις που παρέχονται για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων να διατίθενται από την αρχή του έτους και όχι περί το τέλος. Να συνταχθούν από την Έταιρεία με ηλεκτρονικό σύστημα αρχεία κατά ανασκαφή, ώστε να είναι σε όλους προσιτά τα στοιχεία και τα ήμερολόγια των ανασκαφών. Επίσης να δημοσιευτεί κατάλογος των εταίρων που να περιλαμβάνει την ατομική διεύθυνση και τις ασχολίες των εταίρων. Συμφωνεί με τον κ. Θέμελη για την ανάγκη αναδιάρθρωσης του Όργανισμου.

Παρατηρεί ότι στο τελευταίο τεύχος του ΕΔΑΕ δημοσιεύεται σημείωμα αναφερόμενο σε τμήμα του βιβλίου του και όχι σε όλο το περιεχόμενο αυτού, με αποτέλεσμα ο αναγνώστης να προκαταλαμβάνεται στην κρίση του. Τέλος, σημειώνει ότι το έκδοτικό πρόγραμμα της Έταιρείας δεν ενισχύει εργασίες που συντάσσονται με την πρωτοβουλία των εταίρων.

Ο κ. Ε. Πεντάζος συγχαίρει το Συμβούλιο για την εφαρμογή νέων προγραμμάτων και παρατηρεί ότι ξεχάστηκαν τα γεγονότα του παρελθόντος και τούτο δεν είναι σωστό. Επισημαίνει την υψηλή ποιότητα του ΕΔΑΕ και προτείνει να δημοσιεύονται επίσης οι διοικητικές ενέργειες της Έταιρείας. Έγκρίνει την περιστολή των ανασκαφών, αλλά δεν θεωρεί όρθο να αποφασίζει το Συμβούλιο για τη διάρκεια αυτών. Υποστηρίζει ότι η απαίτηση της Έταιρείας για τη σύνταξη πλήρους δημοσίευσης κάθε ανασκαφής είναι υπερβολική. Οι φωτογραφίες και οι περιγραφές που παρέχονται στο Έργον και στα ΠΑΕ είναι τόσα πολλά, ώστε να μην προσφέρει η δημοσίευση επί πλέον σημαντικά στοιχεία, εκτός μερικών φωτογραφιών και σχεδίων. Η έκδοση του Έργου αν και αποτελεί παράδοση μπορεί να καταργηθεί. Τα σχετικά κείμενα να περιληφθούν μόνο στο ΕΔΑΕ και στα ΠΑΕ. Διαφωνεί με την εφαρμογή του πολυτονικού στα δημοσιεύματα, παρά την επιβολή του μονοτονικού διά νόμου του Κράτους.

Η κυρία Θ. Λαζαρίδου ζητεί να πληροφορηθεί ποιὰ είναι τα κριτήρια έκλογής εταίρου και γιατί το Συμβούλιο εξέλεξε μόνον εκείνη και όχι την κόρη της Καλλιόπη Λαζαρίδου. Διαφωνεί με την τροποποίηση του άρθρου 25 και δεν θεωρεί νέα ανασκαφή την επέκταση της έρευνας σε άλλο σημείο της ίδιας περιοχής. Αντιθέτως την θεωρεί αναγκαία για τη δημιουργία ολοκληρωμένης εικόνας του χώρου, όπως συμβαίνει με την Παλαιστρα και τον χώρο του Ξυστού στην Αμφίπολη. Τέλος προτείνει να συνταχθεί διαμαρτυρία για τον πλεονασμό που υπάρχει στο τέλος της έκδοσης *Ευρωπαϊκή Ιστορία της Ευρώπης*.

Ο κ. Ι. Σακελλαράκης αναφέρεται σε πρόσφατο έγγραφο του ΥΠΠΟ (14.3.1990) κατά το οποίο για τη χορήγηση άδειας μελέ-

της και δημοσίευσης ύλικου άνασκαφών που έπιχορηγούνται από την 'Αρχαιολογική 'Εταιρεία απαιτείται σχετική έγκριση του ΥΠΠΟ και έρωτᾶ ποία ύπῆρξε ή αντίδραση τῆς 'Εταιρείας στην ένέργεια αὐτή.

Στό περιεχόμενο του ΕΔΑΕ παρατηρεῖ υπέρμετρο άρχαιοδιφικό ένδιαφέρον για θέματα του 19ου αιώνα, ένῶ τό πρόγραμμα τῶν δημοσιεύσεων θά έπρεπε νά περιλάβει τήν έργασία τῶν έν ζωῆ άρχαιολόγων. Σχετικά μέ τήν τροποποίηση άρθρων του 'Οργανισμού σημειώνει ότι παραμένει ή παράγραφος που έπιτρέπει τήν έγγραφῆ μελῶν μετά τήν καταβολή κατ' έλάχιστον ὄριον 25.000 δρχ. και ότι δέν τροποποιεῖται τό άρθρο 1 που άναφέρει τό 'Υπουργεῖο Παιδείας ως έποπτεύουσα άρχῆ αντί του ΥΠΠΟ και ως έπίτιμο Πρόεδρο τόν Βασιλέα τῶν 'Ελλήνων. 'Επίσης δέν κατανοεῖ τόν λόγο που έπιβάλλει τήν τροποποίηση του άρθρου 25 άφοῦ τό Συμβούλιο έχει τή δυνατότητα διακοπῆς ή συνέχισης κάθε άνασκαφῆς. Στό τέλος καταθέτει τό χειρόγραφο τῶν παρατηρήσεών του και τό έγγραφο του ΥΠΠΟ.

'Ο κ. Δ. Κισκύρας παρατηρεῖ ότι πρέπει νά υπάρχει στενότερη συνεργασία μεταξύ άρχαιολόγων και γεωεπιστημόνων του ΙΓΜΕ και ζητεῖ νά γίνονται έπιστημονικές άνακοινώσεις.

'Ο κ. Κ. Φωτίου προτείνει νά συντάξει ή 'Εταιρεία ψήφισμα για τήν προστασία τῶν άρχαιοτήτων από τή γειννίαση τῶν λατομείων, που θά έγκαθίστανται σέ άπόσταση πλέον τῶν 5 χλμ.

'Ο κ. Δ. Κουτρούμπας έπαινεῖ τό Συμβούλιο για τήν έφαρμογή του πολυτονικού στίς δημοσιεύσεις του.

'Ο κ. Δ. Πάλλας ζητεῖ νά μήν τεθοῦν φραγμοῖ στον τρόπο δημοσίευσης στα ΠΑΕ έπειδή υπάρχουν ιδιοτυπίες στα εύρήματα και στίς δημιουργούμενες συνθηκες άνασκαφῶν. 'Επίσης θέλει νά γίνει Γεν. Συνέλευση μέ θέμα: 'Αναμόρφωση τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας ως ιδρύματος σέ άναφορά πρὸς τήν 'Αρχαιολογική 'Υπηρεσία.

'Ο κ. Ζώης συμπληρώνει τίς παρατηρήσεις του και ζητεῖ νά γίνει τό ΕΔΑΕ βῆμα διαλόγου τῶν εταίρων.

Στά ὅσα εἶπαν οἱ εταῖροι ὁ Γενικός Γραμματεὺς Β. Χ. Πετράκος άπάντησε ως έξῆς: Πρῶτα πρῶτα τοὺς εύχαρίστησε για τίς παρατηρήσεις τους και ιδιαίτερα για τοὺς έπαίνους για τό έργο τῆς 'Εταιρείας που συντελέστηκε, και άκόμη εύχαρίστησε για ὅσες παραλείψεις του Συμβουλίου έπισήμαναν, γιατί τοῦτο δείχνει πὼς θεωροῦν πὼς εἶχε τή δυνατότητα νά κάμει περισσότερα. "Εστω κι αν οἱ σχετικές παρατηρήσεις έχουν άρνητική σημασία, στην πραγματικότητα αποτελοῦν έπαινο του Συμβουλίου τό ὅποιο λαμβάνει ὑπ' ὄψη του τίς προσδοκίες τῶν εταίρων για τή βελτίωση τῶν πραγμάτων τῆς 'Εταιρείας και τῆς έλ-

ληνικῆς ἀρχαιολογίας.

Στὸν κ. Γκόφα εἶπε ὅτι ἡ πρότασή του ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν τροποποίηση τὴν αἰτία πού τὴν προκάλεσε. "Ἄν ὅμως ὑπάρξει πιθανότητα, ἡ φράση τῆς ὁποίας ζητεῖται ἡ ἀπάλειψη νὰ θεωρηθεῖ ὅτι προδίδει ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ ἐθνικὸ νόμισμα, τότε καλύτερα νὰ ἀπαλειφθεῖ.

Στὸν κ. Θέμελη διευκρίνισε ὅτι ἡ προσθήκη στὸ ἄρθρο 25 ἀποβλέπει πρῶτον στὴ δέσμευση τοῦ Συμβουλίου ὥστε νὰ μὴν ἐπαναληφθεῖ τὸ φαινόμενο τοῦ παρελθόντος, τὸ ἴδιο πρόσωπο νὰ ἐκτελεῖ δύο ἢ ἀκόμη τρεῖς ἀνασκαφές καὶ νὰ μὴν τίς δημοσιεύει — ὑπάρχουν παραδείγματα ζώντων —, δεύτερο γιὰ νὰ ἐξαναγκαστοῦν οἱ ἀνασκαφεῖς νὰ συντάξουν τίς δημοσιεύσεις τους. 'Ὡς πρὸς τοὺς τόκους τῶν πιστώσεων, ὅταν ὑπάρχουν, αὐτοὶ δὲν δίδονται στὸ προσωπικὸ τῆς 'Εταιρείας, οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ δοθοῦν, ἀλλὰ διατίθενται γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἀρχαιολογικῶν ἔργων πρὸς ὄφελος τοῦ Δημοσίου.

Στὴν κυρία Κούρκου εἶπε ὅτι ἂν ἡ ἐκλογή τῆς 'Ελεγκτικῆς 'Επιτροπῆς γίνεи στὸ τέλος τῆς Συνέλευσης, ὑπάρχει ἡ πιθανότητα ἢ μάλλον ἡ βεβαιότητα νὰ ἔχουν ἀποχωρήσει οἱ ἐταῖροι.

Στὸν κ. Ζώη εἶπε ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὴ δημοσίευση τοῦ πίνακα τῶν πιστώσεων πού δίδονται παρὰ τὸ ὅτι εἶναι πιθανὸ νὰ δημιουργηθοῦν δυσარέσκειες. Κάθε ἀνασκαφέας θεωρεῖ τὴ δική του ἀνασκαφή ὡς τὴ σπουδαιότερη καὶ πιστεῦει ὅτι πρέπει νὰ πάρει τὴ μεγαλύτερη πίστωση. Τὸ Συμβούλιο ὅμως ἔχει πολλὰ κριτήρια μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ τεχνικὰ παίζουν σημαντικὸ ρόλο. Δηλαδή ἀνασκαφή μὲ μεγάλες ἐπιχώσεις ἔχει ἀνάγκη περισσοτέρων χρημάτων ἀπὸ ἄλλη μὲ μικρές, ἢ ἀκόμη ἡ ἀνασκαφή τάφων ἢ οἱ στρωματογραφικὲς τομὲς δὲν ἀπαιτοῦν τὰ προκαταρκτικὰ μεγάλα ἔξοδα τῆς ἀνασκαφῆς ἐνὸς φρουρίου λ.χ. ὅπου πρέπει νὰ ἀπομακρυνθοῦν μεγάλοι ὀγκόλιθοι καὶ μπάζα.

'Ἡ καθυστέρηση τῆς παροχῆς τῶν πιστώσεων ὀφείλεται στοὺς ἀνασκαφεῖς οἱ ὁποῖοι οὔτε ὑποβάλλουν ἐγκαίρως, κατὰ τίς ἐγκυκλίους, τίς αἰτήσεις τους, οὔτε ἐκπληρώνουν τίς ὑποχρεώσεις τους κατάθεσης τῶν ἐκθέσεων τῶν ΠΑΕ πού εἶναι προϋπόθεση νέας ἐγκρισης καὶ χρηματοδότησης. 'Ἀκόμη καὶ τώρα, μέσα Μαΐου, δέκα ἀνασκαφεῖς δὲν ἔχουν ἀκόμη περιληφθεῖ στὸ πρόγραμμα τοῦ 1990 καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθοριστεῖ τὸ ὕψος τῆς χρηματοδότησης τῶν συνεπῶν ἀνασκαφῶν.

'Ὡς πρὸς τὸ ἠλεκτρονικὸ ἀρχεῖο τῶν ἀνασκαφῶν, ἤδη ἡ 'Εταιρεία ἔκαμε τὴν ἀρχὴ μὲ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Σέσκλου τοῦ Δ. Θεοχάρη. "Ἄν τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐνθαρρυντικὸ θὰ συνεχιστεῖ ἡ προσπάθεια μὲ τὴ φροντίδα, βεβαίως, τῶν ἰδίων τῶν ἀνασκαφῶν.

'Ὡς πρὸς τὴν παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Ζώη στὸ ΕΔΑΕ 9 ὁ

Γεν. Γραμματεὺς εἶπε ὅτι καὶ ὁ ἴδιος καὶ τὸ Συμβούλιο σκέφθηκαν πολὺ ἂν ἦταν σκόπιμο νὰ γίνει ἡ παρουσίαση, γιατί ἦταν δυνατὸν νὰ ἐκληφθεῖ, ἀπὸ ἄλλους, ὡς διαφήμιση. Οἱ σύντομες παρατηρήσεις τοῦ Γεν. Γραμματέως στὸ *ΕΔΑΕ*, ὁ ὁποῖος συνδέεται μὲ τὸν κ. Ζώη μὲ φιλία ἀπὸ τὰ πανεπιστημιακὰ χρόνια, προτρέπουν τοὺς ἐταίρους στὴν ἀνάγνωση τοῦ βιβλίου γιατί βλέπουν ὅτι ὑπάρχει πεδίο συζήτησης καὶ κριτικῆς. Δημοσίευση ἀναλυτικοῦ καταλόγου τῶν ἐταίρων εἶναι μέσα στοὺς σκοποὺς τοῦ Συμβουλίου. Ὡς πρὸς τὸ νέο ἐκδοτικὸ καὶ δημοσιευτικὸ πρόγραμμα τῆς Ἑταιρείας ὁ Γεν. Γραμματεὺς λέγει ὅτι θὰ γίνεταί μὲ τὴν καθοδήγηση καὶ τὴν εὐθύνη τοῦ Συμβουλίου, ὡς ἐσωτερικὸ ἔργο τῆς Ἑταιρείας. Αὐτονόητο εἶναι ὅτι καὶ οἱ ἐκδόσεις ἔργων ἐκτὸς προγράμματος θὰ συνεχιστοῦν καὶ ἐνισχύσεις θὰ δίδονται, ὅπως γινόταν πάντοτε γιὰ τὴν ἐκδοση, ἀπὸ τρίτους, ἐπιστημονικῶν ἔργων.

Στὸν κ. Πεντάζο εἶπε ὅτι τὰ γεγονότα τοῦ πρόσφατου παρελθόντος δὲν ξεχάστηκαν, ἀντίθετα ἐπαναλαμβάνει τὴ διαβεβαίωση ὅτι ἡ πρόσφατη ἱστορία θὰ ἐκτεθεῖ ἀναλυτικά, γιατί ἡ γνώση τῶν πραγμάτων ἐμποδίζει τὴν ἐπανάληψη τῶν σφαλμάτων.

Οἱ ἐνέργειες τοῦ Συμβουλίου, ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν γενικότερη σημασία, δημοσιεύονται στὸ *ΕΔΑΕ* στὸ μέρος «Ἔργα καὶ Ἡμέραι». Θὰ ληφθεῖ φροντίδα τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ περιοδικοῦ νὰ γίνει ἐκτενέστερο καὶ ἀναλυτικότερο. Ὡς πρὸς τὶς ἀνασκαφές, τὸ Συμβούλιο ἀποφάσισε ἀφοῦ ἔλαβε ὑπ' ὄψη τὶς ἀναλυτικὲς προτάσεις καὶ περιγραφὰς τῶν ἀνασκαφῶν. Ὁρθὸ εἶναι ὅτι πρέπει τὸ Συμβούλιο νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς τόπους τῶν ἀνασκαφῶν καὶ νὰ ἀποκτᾷ ἄμεση γνώση τῶν πραγμάτων, μέχρι στιγμῆς ὅμως ὁ φόρτος τῶν καθηκόντων ἐμποδίζει τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀναγκαίων καὶ διδακτικῶν ἐπισκέψεων. Ὡς πρὸς τὴν χρῆση τοῦ πολυτονικοῦ ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία, τοῦτο ἀποτελεῖ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου, ὅπως καὶ ἡ χρῆση τῆς νεοελληνικῆς στὰ πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου, στὰ ἔγγραφα καὶ στὰ δημοσιεύματα. Ἡ Ἑταιρεία ὡς ἰδιωτικὸ σωματεῖο δὲν ὑποχρεοῦται στὴ χρῆση τοῦ μονοτονικοῦ. Ἀκολουθεῖ τὴν παράδοση γιὰ λόγους εὐνόητους.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὀρισμένες ἐκθέσεις τῶν *ΠΑΕ* εἶναι, χωρὶς λόγο, ὑπερβολικὰ ἐκτενεῖς. Τοῦτο ἔπαψε νὰ συμβαίνει μετὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ δημοσιευτικοῦ κανονισμοῦ ποὺ περιορίζει τὴν ἐκταση τῶν ἐκθέσεων. Ὁ Γεν. Γραμματεὺς εἶπε ἀκόμη ὅτι οἱ ἐκθέσεις τῶν *ΠΑΕ* ἀποτελοῦν τὴν ἐπιστημονικὴ κατοχύρωση τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τοῦτο γίνεται φανερὸ ἂν ἀναλογιστοῦμε ὅτι σημαντικότερες ἀνασκαφές εἶτε ἀπὸ ἀμέλεια τοῦ ἀνασκαφέως εἶτε γιατί ἐπῆλθε ὁ θάνατός του πρὶν προλάβει νὰ συντάξει τὶς ἀναγκαῖες ἐκθέσεις, ἔμειναν στὸ σκοτάδι καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἐπανορθωθεῖ ἡ ἐπιστημονικὴ ζημία ποὺ προκλήθηκε. Ὡς πρὸς

τῆ σκοπιμότητα τῶν τελικῶν δημοσιεύσεων ὁ Γεν. Γραμματεὺς εἶπε ὅτι κρίνει ὡς παράδοξη τὴν ἄποψη τοῦ κ. Πεντάζου ὅτι δὲν προσθέτουν τίποτε τὸ οὐσιαστικὸ σ' αὐτὰ ποὺ δημοσιεύονται. Ἀντίθετα οἱ δημοσιεύσεις εἶναι, πρόχειρα ὀριζόμενες, ἢ συνθετικὴ, συνολικὴ καὶ ἐκτεταμένη παρουσίαση παντὸς εἴδους εὐρημάτων, ὅπου οἱ ἀβεβαιότητες καὶ οἱ ἀντιθέσεις τῆς τμηματικῆς παρουσίας τῶν πραγμάτων ἐξαλείφονται καὶ ὅ,τι ἔχει βρεθεῖ ἐρμηνεύεται καὶ τοποθετεῖται στὴ σωστὴ του θέση χρονολογικὰ καὶ κοινωνικὰ καὶ ἀποκαλύπτεται ἡ σημασία του γιὰ τὸν ἀρχαῖο ἄνθρωπο καὶ ἡ σχέση του μὲ αὐτόν. Ὁ ἱστορικὸς ἐπιστήμων ποὺ θὰ ἀντλήσει πληροφορίες καὶ συμπεράσματα ἀπὸ τὰ γραπτὰ μας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βασιστεῖ σὲ ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις καὶ μόνον, ὅσο καλὲς καὶ ἂν εἶναι αὐτές. Πολλῶ μᾶλλον ὅταν ὀρισμένες δυσφημοῦν τὸν συντάκτη τους.

Στὴν κ. Λαζαρίδου ὁ Γεν. Γραμματεὺς εἶπε ὅτι δὲν ὑπάρχουν καθιερωμένα κριτήρια ἐκλογῆς τῶν ἐταίρων, ὅτι ἡ ψηφοφορία εἶναι μυστικὴ καὶ ὅτι τὸ Συμβούλιο ἔκρινε ὅτι δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἐκλεγοῦν, ταυτόχρονα, δύο μέλη τῆς ἴδιας οἰκογένειας. Ἐκλέχθηκε ἡ κυρία Λαζαρίδου διότι στὸ πρόσωπό της τιμήθηκε ὁ σύζυγός της. Ἡ δεσποινὶς Λαζαρίδου εἶναι πολὺ νέα ἀκόμη καὶ ἡ ἐκλογή της δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι συνάρτηση τῆς ιδιότητος ἢ τοῦ ἔργου τοῦ πατέρα της γιὰτὶ ἀδικεῖται ἡ ἴδια. Ἡ δεσποινὶς Λαζαρίδου ὅταν ἐκλεγεῖ θὰ ἐκλεγεῖ γιὰ τὸ δικό της ἔργο καὶ μόνο. Ὑπενθυμίζεται καὶ πάλι ὅτι οἱ ἐταῖροι ἐκλέγονται ὄχι γιὰ νὰ ἀποκτήσουν ἕνα τίτλο ἀλλὰ γι' αὐτὸ ποὺ μποροῦν νὰ προσφέρουν, ὅταν χρειαστεῖ, στὴν Ἑταιρεία. Ὡς πρὸς τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Γυμνασίου τῆς Ἀμφιπόλεως δὲν ὑπάρχει τίποτε νὰ λεχθεῖ περισσότερο ἀπὸ ὅσα ἔχουν ἀνακοινωθεῖ ἐγγράφως στὴν ἀνασκαφέα ἢ ὅποια, ἂν θέλει, μπορεῖ νὰ ἐκθέσει στὸ Συμβούλιο προσωπικὰ τὰ προβλήματα της καὶ ὄχι δι' ἀντιπροσώπου.

Στὸν κ. Σακελλαράκη εἶπε ὅτι τὸ Συμβούλιο ἔκαμε ὅλα ὅσα ἔπρεπε γιὰ τὴν ἀνάκληση τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 11565/129/14.3.90 τοῦ ΥΠΠΟ καὶ ἀναμένεται ἡ ἀπόφαση τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἑταιρείας, μᾶλλον τοῦ Γεν. Γραμματέως, γιὰ τὴν ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα εἶναι εὐλογο γιὰτὶ διαφωτίζει ἕνα μέρος τῆς ἱστορίας τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας. Ἄλλωστε τὰ σημειώματα τῶν τεσσάρων τευχῶν τοῦ *ΕΔΑΕ* ποὺ ἐκδίδονται ἐτησίως εἶναι λίγες σελίδες συνολικά. Ἀντίθετα πρὸς ὅσα λέγει ὁ κ. Σακελλαράκης τὸ ἐκδοτικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Συμβουλίου εἶναι στραμμένο πρὸς τὶς δημοσιεύσεις τῶν νέων ἀνασκαφῶν, τὶς ὁποῖες ἐπιταχύνουμε ὅσο εἶναι δυνατόν, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ βιβλία ποὺ ἤδη ἐκδόθηκαν.

Ὡς πρὸς τὴν παράγραφο 10 τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ὁργανισμοῦ, τὸ Συμβούλιο ἔκρινε ὅτι δὲν ἦταν ἀναγκαῖο νὰ περιληφθεῖ στὶς τροποποιήσεις πού προτάθηκαν, γιὰ τὴν ἡ παράγραφος 11 τοῦ ἴδιου ἄρθρου ἐπιτρέπει τὴ συνεχῆ αὐξήση τοῦ ποσοῦ μὲ τὸ ὁποῖο μπορεῖ κανεὶς νὰ γίνῃ ἰσόβιος ἑταῖρος.

Ἡ τροποποίηση τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ὁργανισμοῦ, μάλιστα τῆς πρώτης παραγράφου ὅπου μνημονεύεται ὡς ἐπίτιμος Πρόεδρος καὶ προστάτης τῆς Ἑταιρείας ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, δὲν κρίθηκε σκοπιμὸ νὰ γίνῃ τώρα διότι συνδέεται μὲ τὸ ὑπόλοιπο ἄρθρο ὅπου ὀρίζεται ὁ σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας. Πρέπει βέβαια νὰ παρατηρηθεῖ ὅτι δὲν ἔγινε καμία προσπάθεια ἀπὸ τοῦ 1978 μέχρι τοῦ 1988 γιὰ τὴν ἀπάλειψη τῆς παραγράφου. Τὸ Συμβούλιο μελετᾷ μὲ πολλὴ προσοχὴ τὸν Ὁργανισμό καὶ θὰ εἰσηγηθεῖ ὅταν χρειαστεῖ καὶ ἄλλες μεταβολές σ' αὐτόν, ἐφ' ὅσον καταστοῦν ἀναγκαῖες.

Στὸν κ. Κισκύρα ὁ Γεν. Γραμματεὺς εἶπε ὅτι θὰ γίνῃ προσπάθεια νὰ στέλλεται ὁ Ἰσολογισμὸς τῆς Ἑταιρείας στοὺς ἑταίρους μαζὶ μὲ τὴν πρόσκληση γιὰ Συνέλευση. Οἱ ἀρχαιολόγοι, ὁ καθένας ἀτομικᾶ, συνεργάζονται μὲ τὸ ΙΓΜΕ καὶ ζητοῦν τὶς συμβουλές του καὶ ἡ πρότασή του νὰ γίνονται ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις σὲ τακτὴ ἡμέρα στὴν Ἑταιρεία εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ θὰ θεθεῖ σὲ ἐφαρμογή.

Στὸν κ. Κουτρούμπα εἶπε ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀποψὴ του χρήσης τοῦ πολυτονικοῦ στὴν Ἑταιρεία.

Μετὰ τὰ ὅσα εἶπε ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης κάλεσε τοὺς ἑταίρους, σύμφωνα μὲ τὴν ἡμερήσια διάταξη, νὰ ἐγκρίνουν ἢ νὰ ἀπορρίψουν τὶς προτεινόμενες ἀπὸ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἑταιρείας τροποποιήσεις τοῦ ἰσχύοντος Ὁργανισμοῦ.

Στὴν παράγραφο θ' τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ὁργανισμοῦ μετὰ τὶς λέξεις «δαπάνη μὲχρι δέκα χιλιάδων δραχμῶν» προτείνεται νὰ προστεθεῖ ἡ φράση:

«Τὸ ποσὸν αὐτὸ δύναται νὰ αὐξάνεται ἢ νὰ μειοῦται μὲ ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου ἀναλόγως πρὸς τὴν νομισματικὴν κατάστασιν τῆς χώρας».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης ὑπενθύμισε στοὺς ἑταίρους ὅτι ὁ κ. Γκόφας πρότεινε ἀπάλειψη τῶν τελευταίων ἐπτὰ λέξεων τῆς προσθήκης καὶ ἐρώτησε ἂν οἱ ἑταῖροι δέχονται τὴ διατύπωση πού προτάθηκε ἢ τοῦ κ. Γκόφα. Οἱ περισσότεροι εἶπαν ὅτι δέχονται τὴ διατύπωση τοῦ κ. Γκόφα. Τότε ὁ Πρόεδρος εἶπε: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἐγκρίνουν τὴν προτεινόμενη προσθήκη στὴν παράγραφο θ' τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Ὁργανι-

σμοῦ μὲ ἀπάλειψη τῶν λέξεων ἀναλόγως πρὸς τὴν νομισματικὴν κατάστασιν τῆς χώρας' νὰ τὸ δηλώσουν μὲ ἀνάταση τοῦ χεριοῦ». Τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν παρισταμένων ἐταίρων σήκωσαν τὸ χέρι τους. Ὁ Πρόεδρος εἶπε πάλι: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς δὲν ἐγκρίνουν τὴν προτεινόμενη προσθήκη κατὰ τὴν τροποποίηση τοῦ κ. Γκόφα νὰ σηκώσουν τὸ χέρι τους». Ἐνας ἐταῖρος σήκωσε τὸ χέρι του. Τότε ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ἐγκρίνεται ἡ προτεινόμενη προσθήκη στὸν Ὀργανισμό».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας προτείνει ὅπως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 13 προστεθεῖ παράγραφος ια' ἢ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς»:

(ια') Εἰς περιπτώσεις ἐκτελέσεως ἔργων τοῦ Δημοσίου δαπάνη κρατικῶν ἐπιχορηγήσεων ἢ τῆς Ἐταιρείας ὁ Πρόεδρος δύναται νὰ ἀναθέτῃ εἰς τοὺς ἐκτελοῦντας τὰ ἔργα αὐτὰ κρατικούς ὑπαλλήλους τὴν διαχείρισιν τῶν οἰκείων πιστώσεων καὶ τὴν τέλεισιν τῶν πάσης φύσεως διαγωνισμῶν, προμηθειῶν κλπ., τὴν πρόσληψιν προσωπικοῦ ὡς καὶ τὴν σύναψιν συμβάσεων ἀφορωσῶν εἰς ἐκτέλεσιν ἔργων ἢ προμηθείας ἢ παροχὴν ὑπηρεσιῶν συμφώνως πρὸς τὰ ἐκάστοτε ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἐταιρείας».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἐγκρίνουν τὴν προτεινόμενη προσθήκη παραγράφου ια' στὸ ἄρθρο 13 τοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς Ἐταιρείας νὰ τὸ δηλώσουν μὲ ἀνάταση τοῦ χεριοῦ». Τὸ σύνολο τῶν παρισταμένων ἐταίρων σήκωσαν τὸ χέρι τους καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ἐγκρίνεται ἡ προτεινόμενη προσθήκη».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας προτείνει ὅπως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς Ἐταιρείας προστεθεῖ παράγραφος, ὡς ἐξῆς»:

«Εἰς τοὺς ἐκτελοῦντας ἀνασκαφὴν τῆς Ἐταιρείας δὲν ἀνατίθεται ἡ διεξαγωγὴ νέας πρὸ τῆς πλήρους περατώσεως τῆς προηγούμενης καὶ παραδόσεως πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ χειρογράφου τῆς ὀριστικῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἐγκρίνουν τὴν προτεινόμενη προσθήκη παραγράφου στὸ ἄρθρο 25 τοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς Ἐταιρείας νὰ τὸ δηλώσουν μὲ ἀνάταση τοῦ χεριοῦ». Τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν παρισταμένων ἐταίρων σήκωσαν τὸ χέρι τους. Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς δὲν ἐγκρίνουν τὴν προτεινόμενη προσθήκη νὰ σηκώσουν τὸ χέρι τους». Ἐξὶ ἀπὸ τοὺς ἐταίρους σήκωσαν τὸ χέρι τους. Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ἐγκρίνεται ἡ προτεινόμενη προσθήκη».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς

Ἑταιρείας προτείνει ὅπως ἡ δεύτερη παράγραφος τοῦ ἄρθρου 36 τροποποιηθεῖ ὡς ἑξῆς:

«Πάντα τὰ χρεώγραφα, μετοχὰ καὶ ὁμολογίαι καὶ οἱ τίτλοι τῆς Ἑταιρείας κατατίθενται ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς καὶ φυλάττονται παρὰ Κρατικῆ Τραπεζῆς, ἀναγράφονται δ' ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Ἑταιρείας».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἐγκρίνουν τὴν προτεινόμενη τροποποίηση τῆς δεύτερης παραγράφου τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Ἑταιρείας νὰ τὸ δηλώσουν μὲ ἀνάταση τοῦ χεριοῦ». Τὸ σύνολο τῶν παρισταμένων ἐταίρων σήκωσαν τὸ χέρι τους. Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ἐγκρίνεται ἡ προτεινόμενη τροποποίηση».

Μετὰ τὴν ἔγκριση τῶν προσθηκῶν καὶ τροποποιήσεων στὸν Ὁργανισμὸ τῆς Ἑταιρείας ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης κήρυξε τὸ τέλος τῆς συζήτησης καὶ κάλεσε τὴ Συνέλευση νὰ ἐγκρίνει ἢ νὰ ἀπορρίψει τὴ διαχείριση τοῦ ἔτους 1989 καὶ νὰ ἐπικυρώσει ἢ ὄχι τὸν ἰσολογισμὸ καὶ τὸν ἀπολογισμὸ τοῦ ἔτους αὐτοῦ. Ὁ Πρόεδρος εἶπε: «Ὅσοι ἀπὸ σᾶς ἐγκρίνουν τὴ διαχείριση καὶ τὸν ἰσολογισμὸ καὶ ἀπολογισμὸ τοῦ 1989 νὰ τὸ δηλώσουν μὲ ἀνάταση τοῦ χεριοῦ». Τὸ σύνολο τῶν παρισταμένων ἐταίρων σήκωσαν τὸ χέρι τους. Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ὅσοι δὲν ἐγκρίνουν τὴ διαχείριση τοῦ ἔτους 1989, τὸν ἰσολογισμὸ καὶ τὸν ἀπολογισμὸ ποὺ τέθηκε ὑπ' ὄψῃ σας νὰ τὸ δηλώσουν μὲ ἀνάταση τοῦ χεριοῦ». Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐταίρους δὲν σήκωσε τὸ χέρι του. Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης, γιὰ τρίτη φορά, εἶπε: «Ὅσοι θέλουν νὰ ψηφίσουν λευκὸ νὰ σηκώσουν τὸ χέρι τους». Ἐπειδὴ κανεὶς δὲν ἐψήφισε λευκὸ, ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης εἶπε: «Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ψηφοφορία, οἱ ἐταῖροι ἀπαλλάσσουν τὸ Συμβούλιο ἀπὸ τὶς εὐθύνες του, ἐγκρίνουν παμψηφεί τὴ διαχείριση τοῦ ἔτους 1989 καὶ ἐπικυρώνουν τὸν ἰσολογισμὸ καὶ τὸν ἀπολογισμὸ τῆς χρονιᾶς αὐτῆς».

Μετὰ τὸ πέρασ καὶ τῆς ψηφοφορίας ποὺ ἔγινε γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ ἔτους 1989, ὁ Πρόεδρος κήρυξε, ὥρα 1.10' μ.μ., τὸ τέλος τῆς Συνέλευσης.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Συνέλευσης

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΝΙΝΙΑΣ

Ὁ Ἀντιπρόεδρος

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΟΚΚΟΛΙΑΔΗΣ

Ἡ Α' Γραμματεὺς

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΓΚΟΦΑ

Ἡ Β' Γραμματεὺς

ΑΣΠΑΣΙΑ ΝΤΙΝΑ

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Στὸ τεῦχος τοῦτο γίνεται λόγος γιὰ τὸν καιρὸ μὲ τὴν ἀρχαία ἔννοια τῆς λέξης, γι' αὐτὸ κρίθηκε σκόπιμο νὰ παρατεθεῖ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ποσειδίππου ἀπὸ τὴν Ἀνθολογία (XVI, 275, H. Beckby) τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ περιγραφή τοῦ Καιροῦ, ἀγάλματος τοῦ Λυσίππου. Ἡ εἰκόνα ποὺ συνοδεύει τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἀνάγλυφο στὸ Τουρίνο (A. B. Cook, *Zeus II*, Part II, 861 εἰκ. 799) ποὺ εἰκονίζει, κατὰ τὶς ἐπικρατέστερες ἀπόψεις, τὸν θεὸ τῆς εὐκαιρίας. Εὐκόλα διακρίνεται ὅτι ὁ φτερωτὸς νέος δὲν ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ περιγράφονται στὸ ἐπίγραμμα.

Τίς, πόθεν ὁ πλάστης; «Σικυώνιος». Οὖνομα δὴ τίς;
 «Λύσιππος». Σὺ δὲ τίς; «Καιρὸς ὁ πανδαμάτωρ».
 Τίπτε δ' ἐπ' ἄκρα βέβηκας; «Ἄεϊ τροχάω». Τί δὲ ταρσοῦς
 ποσσὶν ἔχεις διφνεῖς; «Ἴπταμ' ὑπηνέμιος».
 Χειρὶ δὲ δεξιτερῇ τί φέρεις ξυρόν; «Ἀνδράσι δεῖγμα,
 ὡς ἀκμῆς πάσης ὀξύτερος τελέθω».
 Ἡ δὲ κόμη τί κατ' ὄψιν; «Ἵπαντιάσαντι λαβέσθαι,
 νῆ Δία». Ταξόπιθεν πρὸς τί φαλακρὰ πέλει;
 «Τὸν γὰρ ἅπαξ πτηνοῖσι παραθρέξαντά με ποσσὶν
 οὐτίς ἔθ' ἱμείρων δράξεται ἐξόπιθεν».
 Τοῦνεχ' ὁ τεχνίτης σε διέπλασεν; «Εἵνεκεν ὑμέων,
 ξεῖνε, καὶ ἐν προθύροις θῆκε διδασκαλίην».

5

10

Χρήσιμο κρίθηκε νὰ παρατεθεῖ καὶ πεζὴ μετάφραση τοῦ ἐπιγράμματος γιὰ καλύτερη κατανόηση τοῦ ἀρχαίου κειμένου.

Ποιὸς κι ἀπὸ ποῦ ἦταν ὁ γλύπτης σου; «Ἀπὸ τῆ Σικυώνα». Τ' ὄνομά του;

«Λύσιππος». Καὶ σὺ ποιὸς εἶσαι; «Ὁ καιρὸς ποῦ ὅλα τὰ ὑποτάσσει».

Γιατί ἀκροπατᾷς; «Πάντα τρέχω». Γιατί διπλὰ φτερά

στὰ πόδια ἔχεις; «Γιὰ νὰ πετάω μὲ τοῦ ἀνέμου τῆ δύναμη».

Καὶ στὸ δεξί σου χέρι γιατί κρατᾷς ξυράφι; «Στοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ δείξω

πῶς κι ἀπ' τὴν πιὸ κοφτερῆ κόψη εἶμαι πιὸ κοφτερός».

Καὶ τὰ μαλλιά σου γιατί εἶναι μαζεμένα ἐμπρός; «Γιὰ νὰ μὲ ἀρπάξει αὐτὸς ποῦ μὲ συναντᾷ,

μά τὸ Θεό». Καὶ πίσω τὸ κεφάλι σου πῶς εἶναι φαλακρό;

«Γιὰ νὰ μὴν μπορεῖ κανεὶς, ἔτσι καὶ τὸν ξεπεράσω, μὲ τὰ φτερωτά μου πόδια,

νὰ μὲ ἀρπάξει ἀπὸ πίσω, ὅσο κι ἂν τὸ θέλει».

Κι ὁ γλύπτης γιατί σὲ σμίλειψε; «Γιὰ σένα,

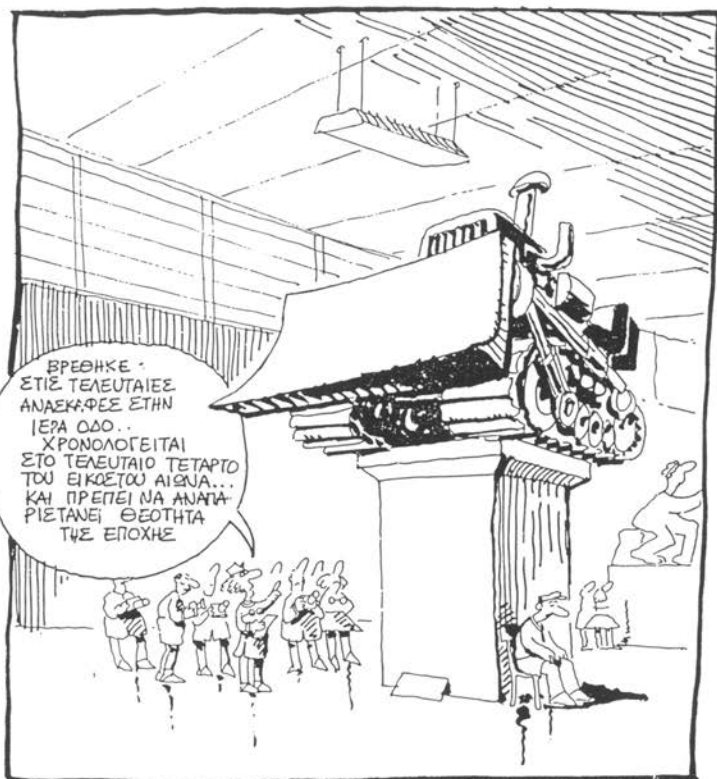
ξένε, καὶ μ' ἔστησε στὸ πρόθυρο γιὰ νὰ σὲ διδάσκω».

Παρὰ τὸ ὅτι καὶ θεὸ ξεχωριστὸ εἶχαν οἱ ἀρχαῖοι γιὰ τὴν εὐκαιρία, τὴν εὐνοϊκὴ στιγμή, καὶ μεγάλος γλύπτης τὸν εἰκόνισε, δὲν φαίνεται νὰ ὠφελήθηκαν πολὺ, κάτι ποῦ συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς σημερινοὺς ἀπογόνους τους.

B.X.Π.

Του ΚΥΡ ('Ελευθεροτυπία, Σάββατο 5 Φεβρουαρίου 1983)

Του Γιάννη Ίωάννου (Σχολιαστής άρ. 14, 1 Μαΐου 1984)